

Iskra

Iskrina stojnica na letošnjem leipziškem sejmu je bila v znamenju lepega jubileja — 30-letnice izredno uspešnega sodelovanja naše sestavljene organizacije z vzhodnonemškimi partnerji (Foto LD)

11

Tri desetletja sodelovanja z NDR

Pravkar končani sejem v Leipzigu, ena največjih tovrstnih prireditev na svetu, je bil pravšnja priložnost za proslavitev lepega jubileja, treh desetletij sodelovanja med Iskro in vzhodnonemškimi partnerjem na področju stikalne tehnike. Od prvih, povsem trgovskih stikov leta 1957, je to sodelovanje deset let pozneje preraslo s podpisom pogodbe v kooperacijo za izmenjavo izdelkov stikalne in relejne tehnike. To je bila tudi prva jugoslovanska kooperacijska pogodba z Nemško demokratično republiko, s to vzorčno pogodbo pa se je dejansko začela tudi Iskrina proizvodnja kontaktorjev, ki smo jo dopolnili s specializiranimi izdelki partnerjev VVB Automatisierungsinstrumente in VEB Elektronick, obeh iz Berlina. Tako je Iskra postala tudi enakopravni partner konkurenca na jugoslovanskem tržišču.

V vseh teh trideset letih je Iskrina menjava z NDR izredno strmo rasla, vrhunec pa je dosegla leta 1983. Takrat je Iskra izvozila v to državo za dobrih 15 milijonov dolarjev, uvozila pa za manj kot 9 milijonov dolarjev. K takšnemu povečanju so največ prispevali razširitev kontaktorskega in drugih programov ter nadaljevanje razvoja izdelkov, saj so zahteve tržišča po vedno večji racionalizaciji in avtomatizaciji v industriji zahtevale vključevanje elektronike in mikroelektronike.

To nujnost po neprestanem iskanju novih, sodobnejših tehnologij, je potrdil tudi tokratni leipziški sejem. Kdor si ga je pazljivo ogledal, je lahko ugotovil, da Iskra na marsikaterem področju že krepko zaostaja, možnost za trženje z Nemško demokratično republiko in tudi drugimi državami, članicami SEV pa bodo imeli lahko v prihodnje le tisti, ki gredo v korak s časom...

Lado Drobež

Nujnost je nova samoupravna organiziranost Iskre

Reorganizacija Iskre, o kateri že nekaj časa govorimo, je nujno potrebna, saj se vsi skupaj zavedamo, da je sama Iskra močno prerasla sedanjo organiziranost. Ob tem pa bo potrebno spremeniti tudi togi in zastareli samoupravni mehanizem, ki bo moral prerasti v višjo obliko samoupravnega dogovarjanja in usklajevanja.

Zgornje misli bi morda lahko bile splošen povzetek druge seje Odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra, kjer so njegovi člani v uvodu govorili o sami reorganizaciji Iskre, nato pa o problematiki Biroja za industrijski inženiring, ki je po svoji tematiki in obseznosti nedvomno tesno povezana s potrebo po reorganizaciji Iskre, v tem okviru pa tudi same DO ZORIN.

Tako so se člani odbora najprej seznanili z informacijo o zasnovah Iskrine samoupravne organiziranosti. »Iskrini delavci želimo, da bi bila Iskra sistem, ki bi se s svojo velikostjo in močjo uveljavljal, tako na domačem, kot na tujem tržišču,« je v uvodu poudaril v.d. člana KPO SOZD Iskra Ivo Banič. Neustrezna organiziranost pa je tudi do neke mere kriva za stagnacijo Iskrinega izvoza, padanje dohodka, nizko stopnjo samofinanciranja itd. Za spremembo pa ne bodo dovolj le majhni popravki, pač pa bo treba bistveno spremeniti celoten Iskrin sistem. Ob tem je vsekakor izhodišče integracija Iskre na vseh ravneh, saj je le-ta precej razdrobljena. Zato so za začetek predlagali novo organizacijsko raven, kar pomeni oblikovanje programskih skupnosti. Pri tem pa je temeljni kamen, tako za poslovno, kot za samoupravno delovanje Iskre, interesno združevanje. Pri tem ne gre toliko za organizacijske probleme, pač pa za tehnološko, tržno in razvojno prestrukturiranje programov, ki naj bi vodili v tehnološki dvig Iskre in nasploh v njeno rast.

Kot smo že omenili, so člani odbora v nadaljevanju razpravljali o problematiki Biroja za industrijski inženiring, ki nekako ne najde svojega mesta v okviru delovne organizacije Iskre ZORIN in hoče iz nje izstopiti. Ta petintrideset-članski kolektiv se ni strinjal z načini pri sprejemanju stališč delavskega sveta SOZD Iskra do predloga o izločitvi BII iz ZORIN in SOZD Iskra in je vložil zahtevo za preverjanje postopka na Odboru za samoupravni nadzor SOZD Iskra. Člani odbora naj bi preverili, ali je bil postopek izpeljan v skladu z zakonodajo in samoupravnimi načeli.

Člani odbora so se najprej seznanili s potekom izločanja BII, ki ga je obrazložil direktor temeljne organizacije Andrej Bleiweis. Ker BII s statusom v okviru DO ZORIN in Iskre ni bil zadovoljen in ker pretekli poskusi za izboljšanje in spremembo položaja BII niso obrodili sadov, so se lani delavci BII odločili za izpeljavo referenduma. Z njim so se izjasnili, da izstopajo iz DO ZORIN. Glede statusa BII v okviru Iskre pa so imeli želje in

zahteve, da bi bili enovita delovna organizacija, ki je nevtralna, samostojna, neodvisna in svetovalna.

Ker sta dve temeljni organizaciji v DO ZORIN nasprotovali izločitvi BII iz DO, sta pooblastili direktorja DO ZORIN, da vloži zahtevo na sodišču združenega dela za razveljavitev sklepa referenduma. Razlogi za to so bili, da z izstopom motijo delovni in proizvodni proces drugih dveh TOZD v DO in oškodujejo Iskro za dejavnost, v katero je dolga leta vlagala določena sredstva, ob splošnem mnenju vseh Iskrinih DO, da le-te dejavnosti BII motijo.

Sodišče združenega dela, kateremu so bili po mnenju BII predstavljeni enostranski in neobjektivni podatki v gradivu, ki jih je sodišču posredovala DO ZORIN, je o problematiki zahtevalo mnenje delavskega sveta SOZD Iskra. Ker je bilo na seji DS SOZD (bila je 26. 11. 1986) predstavljeno nepopravljeno gradivo, z napačnimi podatki in po mnenju Andreja Bleweisa Biroju ni bila dana možnost, da razloži svoja stališča in posreduje svoje argumente in pravilne podatke, so zahtevali preverjanje postopka.

V nadaljevanju se je spregovoril tudi direktor DO ZORIN Marjan Trojar, ki je poudaril, da so bile dane možnosti za ustrezno podajanje razlogov in stališč, vključno z informiranjem delegatov delavskega sveta in po njegovem mnenju je bil postopek v celoti pravilen in je dajal vsem udeležencem enake možnosti za sodelovanje.

Poleg tega pa gre za vprašanje, ali je izločanje TOZD BII stvar DO ZORIN ali tudi drugih delovnih organizacij v SOZD. BII in ZORIN sta organizaciji skupnega pomena, zato je potrebno mnenje in soglasje ustanoviteljic, to je delovnih organizacij v SOZD, katere so soglasno potrdile, da celotna Iskra potrebuje dejavnost BII. S samo izločitvijo Biroja iz DO ZORIN pa bi bil le-ta izločen tudi iz SOZD Iskra. Po zakonu o združenem delu je obvezno, da mora organizacija ob izpeljavi referenduma navesti točno registracijo in status po izločitvi. BII pa ni nikjer navedel imena Iskra tako, da po mnenju Marjana Trojarja delavcem ni bilo v celoti razumljivo, o čem so odločali na referendumu.

Ob tem pa je direktor DO ZORIN poudaril, da se zavzema za zahteve BII po interesnem združevanju v Iskri in, da bo v tem okviru potrebno reorganizirati tudi samo delovno organizacijo DO ZORIN, ki mora nedvomno postati bolj učinkovita. Proces je v delovni organizaciji že stekel in upajo, da

bodo rezultati vidni že konec letošnjega leta.

O sami problematiki Biroja za industrijski inženiring so, kot je povedal Ivo Banič, veliko govorili tudi v okviru sestavljene organizacije in skušali najti način, da bi položaj BII uredili. Ker pa so se vse Iskrine delovne organizacije izrekle, da potrebujejo dejavnost Biroja, hkrati pa je bilo tudi to stališče KPO SOZD Iskra, so bili proti izločitvi BII, tako iz Zorina, kot tudi iz same Iskre.

V zanimivi razpravi so člani odbora poudarili, da je sama Iskra premalo izkoriščala dejavnost Biroja in, da je njihov status v okviru Iskre potrebno nujno rešiti.

Okrog trditve »nedemokratično« postopka, da so delegati delavskega sveta SOZD glasovali na podlagi nepravilnih podatkov v gradivu pa so člani odbora menili,

da so imele vse »strani«, tako SOZD Iskra, kot DO ZORIN in BII možnost za ustno izjavljanje na sami seji. Delegati DS SOZD pa so bili na podlagi stališč svojih sredin proti, da bi se BII izločil iz DO ZORIN.

Odbor za samoupravni nadzor je nato sprejel naslednji sklep: odbor je obravnaval zahtevo BII za preverjanje postopka načina sprejemanja stališč in sklepov na seji delavskega sveta SOZD Iskra in ugotovil, da je bil postopek izpeljan pravilno, hkrati pa je dajal vsem udeležencem enake možnosti sodelovanja. Ob tem pa je odbor zadolžil strokovno vodstvo SOZD Iskra, DO ZORIN in TOZD BII, da ustrezno razrešijo status, delo in poslovanje BII.

Na seji odbora so njegovi člani pregledali še poročilo o izidu dopolnilnih volitev delegatov DS SOZD in odbora za samoupravni nadzor SOZD v delovni organizaciji Elektrozveze in v novih DO — pravnih naslednicah DO Široka potrošnja ter potrdili mandate novih članov. Ob koncu seje pa so pregledali še neizvršene sklepe DS SOZD Iskra.

V. Ž.

Vabim vas na

5. zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra,

ki bo v sredo, dne 25. marca 1987 ob 9. uri, v prostorih Iskre PPC, Ljubljana, Trg revolucije 3, velika sejna dvorana v pritličju

z naslednjim predlogom dnevnega reda:

1. Informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov 4. zasedanja DS SOZD z dne 24. 12. 86 in izredne seje z dne 25. 2. 87 — informacija o poteku sprejemanja predloga SaS o skupnih osnovah za izgradnjo informacijskega sistema v SOZD Iskra
Poročevalec: Jasto Marcon
2. Predlog Letnega programa SOZD Iskra za leto 1987 za uresničevanje ciljev in obveznosti iz srednjeročnega plana SOZD Iskra za srednjeročno obdobje 1986—90
Poročevalec: Janko Šavli, Marija Kavčič-Štrukelj
3. Predlog o podelitvi nagrad za uspešne diplomske in magistrske naloge za leto 1986
Poročevalec: Nace Pavlin
4. Poročilo o delu razpisne komisije s predlogom za imenovanje dveh članov KPO SOZD Iskra
Poročevalec: Alojz Kleindienst
5. Vprašanja delegatov

Predsednik DS SOZD Iskra
Igor Gruden

12. seja predsedstva KOS SOZD Iskra

Budno spremljati dogodke

Časi, ko se bo moral sindikat močneje zavzeti za svoj »delavski razred«, so že tu. Spet smo priča dopolnjevanju in sprejemanju zveznih in republiških gradiv, ki na veliko obravnavajo, manj pa rešujejo vprašanja delitve. Posamezne določbe v vladnih februarskih interventnih zakonih — v času, ko so se znatno podražili nekateri izdelki, ki so bistvenega pomena za življenjsko raven — še zlasti pa sklep, da je treba zmanjšati osebne dohodke, so med delovnimi ljudmi vzbudili celo vrsto kritik in povzročili nezadovoljstvo. Torej smo v času, ko se bo moral sindikat dokončno opredeliti in učinkoviteje odigrati svojo »delavsko vlogo«.

interventnih zakonov, zato so sklenili, da morajo »pritiskati« na strokovne službe v SOZD, da le te čimprej pripravijo analize vplivov in posledic teh zakonov. Na torkovi seji predsedstva KOS so pregledali tudi Programske smernice delova-

nja konference zveze sindikatov SOZD Iskra za mandatno obdobje 1987—1988. Po posameznih področjih aktivnosti bo konferenca na ravni SOZD največ pozornosti namenila naslednjim področjem: samoupravn

ekonomskim odnosom in samoupravnemu planiranju, delitvi dohodka, čistega dohodka, sredstev za OD in skupno porabo pa kadrovski politiki in izobraževanju, delegatskemu sistemu in obveščanju, socialni politiki, družbenemu standardu in rekreaciji in na koncu ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

V razpravi so člani predsedstva poudarili, da bo moral sindikat v obdobju, ki je pred nami, skupaj z Zvezo komunistov odigrati odločilno vlogo. Zato je treba v programskih smernicah opredeliti politiko Iskrinega sindikata, predvsem okrog žgočih vprašanj, ki se bodo pojavljala ob sprejemanju Iskrinih samoupravnih aktov. Predvsem gre za vprašanja o reintegraciji Iskre, planskih dokumentov, nagrajevanja, delegatskega sistema. Nedvomno bo eno od najpomembnejših področij delovanja sindikata sodelovanje pri reintegraciji Iskre, kjer bo njegova ključna funkcija v vodenju demokratičnih razprav, predvsem v zaznavanju vseh različnih interesov delavcev. Zato so tudi v smernicah postavljeni okvirni programi dela, ki jih bodo ob pojavljanju konkretnih problemov in dilem še razdelali po posameznih področjih. Sicer pa bodo pripombe in predloge glede smernic delovanja sindikata zbrali v javni razpravi, ki bo trajala do letne seje sindikata, kjer bo Konferenca sindikata program tudi sprejela. Programske smernice bodo v celoti objavljene v naslednji številki glasila Iskra.

Tako je beseda tekla tudi o pripravah na letno sejo Iskrinega sindikata, ki bo letos od 10. do 12. aprila v Poreču. Člani predsedstva so pregledali okvirni program dela letne seje in evidentirali nove člane predsedstva in komisij, ki pa jih bodo uskladili še na naslednji seji predsedstva KOS, ki bo 30. marca. Za predsednika Konference so predlagali dosedanjega predsednika Avgušтина Ciuh, za podpredsednika pa Alojza Laknerja iz Telematike. Ob koncu seje so pregledali še dnevni red naslednje seje delavskega sveta in sprejeli predlog Pravil o organiziranosti in delovanju konference Zveze sindikatov v SOZD Iskra in njenih organov, ki jih bo prav tako sprejela konferenca sindikata.

VŽ

Ob vseh teh problemih pa Iskrin sindikat ne sme ostati le brezmočni opazovalec padanja delavčevega standarda, pač pa mora v tem obdobju še učinkoviteje odigrati svojo vlogo. Tako morajo biti prav sindikalisti nenehno seznanjeni z vzdušjem delavcev v njihovih sredinah, in ob morda nepredvidljivih akcijah nemudoma reševati probleme tako v okolju kot tudi v tovarnah. Na predsedstvu KOS so opozorili na nejasen položaj glede zadnjih

Potrebno je zavestno obvladovanje tehnologij

Iz dneva v dan se v svetu vse bolj srečujemo s propadanjem človekovega okolja, oz. z ekološko krizo, ki že presega lokalne okvire. Tudi v Jugoslaviji, ki je del tega sveta, stopnja onesnaženosti kaže, da je propadanje okolja že prešlo iz lokalnih v regionalne, če ne celo že v meddržavne okvire.

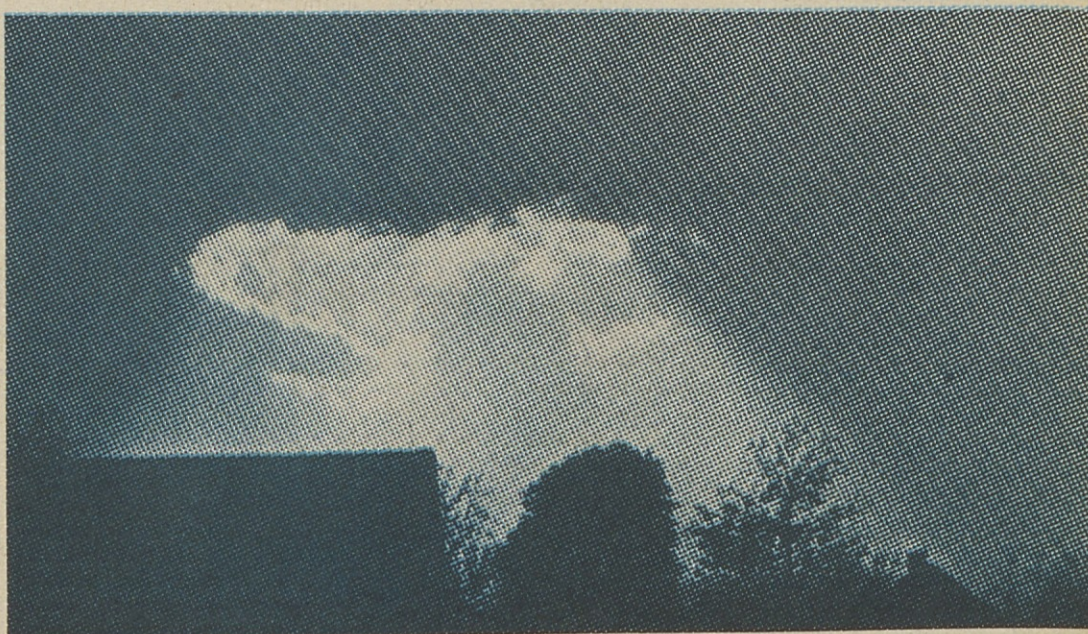
In če nočemo, tudi na tem področju zaostajati za razvitim svetom, je skrajni čas za spremembo... Potrebna je nova strategija razvoja, ki bo temeljila na modernizaciji tehnologije in večji vlogi znanosti. Ob tem pa ni zanemarljiv tudi drugačen družbeni odnos do dobrin in vrednot človekovega okolja.

Vse kaže, da smo prav v Iskri med prvimi spoznali, da obvladovanje okolja zahteva visoko strokovno znanje in popolno odgovornost ljudi. Te ugotovitve in nekatere slabe izkušnje v preteklosti — pojav polikloriranih bifenilov v Semiču in razlitje petroleja v Stegnah — so nas pripeljale do spoznanja, da le zavestno obvladovanje tehnologij in stranskih posledic lahko pripelje do pozitivnih rezultatov. Gre za to, da je vzpostavitev sistema varstva okolja kreativna naloga vseh, v prvi fazi pa že načrtovalcev, razvojniki, konstrukterji ki se morajo zavedati, da se je potrebno ob svojem znanju in sposobnosti opreti tudi na samo stroko. Torej gre za kreativno povezovanje vsakdanjega delovnega procesa in razvoja stroke.

Po besedah člana KPO SOZD Iskra Rada Faleksinija pa je eden izmed prvih pogojev za zavestno obvladovanje tehnologij prav dokumentiranje tehnološkega procesa. Ker v Iskri to ni mogoče na hitro vpeljati, je najprej potrebno urediti tehnološke postopke, torej vzpostaviti klasični industrijski red, ki v več kot polovici Iskrinih temeljnih organizacij še ne obstaja.

Za doseganje varnosti naših izdelkov, s tem pa tudi tehnoloških postopkov, ki naj ne bi predstavljali nevarnosti za okolje, torej za vzpostavljane sistema varstva okolja pa je vsekakor pomembno izobraževanje in vzgoja strokovno usposobljenih ljudi. Gre za to, da bodo ljudje, ki so odgovorni za izvajanje posameznih tehnoloških postopkov, tudi znali uporabljati, vzdrževati in razvijati sredstva, ki bodo sestavila ekološko-varstveni sistem. In ob tako velikem številu strokovnjakov v Iskri si le-ta lahko »privošči« posebne strokovnjake za obvladovanje ekoloških procesov.

Že v okviru projekta 2000 raziskovalcev v Sloveniji ima Iskra odprtih dovolj mest na fakultetah in različnih inštitutih za pretežno kadre, ljudi, ki se bodo specializirali za obvladovanje določene

problematike. Tako je tudi Republiška raziskovalna skupnost pripravljena dati prostore za raziskovanje in študij, raziskovalno-razvojno opremo, ki omogoča strokovno delo, omogočiti mentorja in osebne dohodke, ki veljajo za raziskovalce. Iskra pa bi pokrila različno dohodka, ki bi ga imeli raziskovalci, če bi bili zaposleni v Iskri.

Poleg teh pretočnih kadrov pa bo potrebno zagotoviti tudi štipendiste, predvsem na področju kemije in kemijske tehnologije.

Vsi ti procesi bodo zahtevali dolgoročne akcije in preventivno delovanje, kar pomeni, da mora biti ekologija obvezna sestavina pri opredelitvah razvoja, hkrati pa moramo ekološko ugodne rešitve nenehno vgrajevati v nove programe, nove izdelke in nove tehnologije.

Vsekakor so bile te misli prisotne tudi pri izdelavi petletnega večfaznega programa, ki so ga Iskrini strokovnjaki pripravili v sodelova-

nju s skupino za oceno posegov v okolje (SEPO) pri Inštitutu Jožef Stefan. Prva faza, ki je že za nami, je zajemala izdelavo strokovnih osnov za posnetek ekološkega stanja v posameznih delovnih in temeljnih organizacijah. Tako so na podlagi domačih in tujih strokovnih izkušenj na področju varstva okolja in na osnovi obsežnega raziskovalnega in strokovnega dela sodelavci SEPO pripravili predlog enotnega formata za ugotavljanje in popis ekološkega stanja v Iskri. V Priročniku za ekološko poročilo, ki bo lahko pomenil vzorec tudi za druge delovne organizacije zunaj Iskre, so opredeljeni kriteriji, metodologija in strokovni format z navodili. Vsekakor bo ta priročnik pomagal Iskrinim temeljnim organizacijam, da bodo po enotni metodologiji in skupnih parametrih ocenile svoj odnos do okolja in samo stanje v posameznih sredinah. Te ocene pa bodo izhodišče za posamezne sanacije. Obsegale bodo tudi posamezne opredelitve ustreznih kvantitativnih vrednosti, parametrov okolja in proizvodnje.

Ker za potrebe presoje vplivov na okolje lahko uporabljamo v določenih primerih tudi računalniško obdelavo podatkov, bo treba temu ustrezno pripraviti tudi bazo podatkov. Zato pa mora biti format poročil enoten, saj se bodo podatki v nadaljevanju uporabljali v skupnem poenotenem sistemu za Iskrine potrebe v okviru naloge »Vpeljava sistema za izvajanje varstva

okolja v SOZD Iskra«. Gre torej za vsebinsko usklajevanje vrste predhodnih opravil, ki so potrebna, da bo zaživel sistem varstva okolja po posameznih Iskrinih enotah in bo potekal brez naknadnih medsebojnih usklajevanj, ki so v zaključnih fazah projekta težavnejša in tudi precej dražja. Torej bo v drugi fazi Iskra ugotovila stanje v posameznih obratih, na tovarniških dvoriščih in v njihovi okolici. Ne gre samo za ugotavljanje onesnaženosti okolja, pač pa za celotno varstvo okolja, za nadzor nad njim. Tako bodo v tretji fazi izvedli ekološko varstveno oceno in zadnja četrtina faza bo pomenila izdelavo sistema za varovanje okolja v celotni Iskri.

Gre za dolgoročno nalogo v Iskri, za preventivno obvladovanje stvari, za novo strategijo razvoja, ob nenehnem večanju vloge znanosti. Vse to pa zahteva novo kulturno obnašanje in drugačen družbeni odnos do vrednot človekovega okolja, ki smo ga v nekaterih Iskrinih delovnih sredinah, kot vse kaže, že dosegli.

V. Ž.

Vse za dvig kakovosti

Zagotavljanje kakovosti v proizvodnem procesu, skrb za sto odstotno kvaliteto, to je gotovo ena izmed najosnovnejših postavk in zahtev za proizvodnjo solidnih izdelkov, za prodor z njimi na domača in tuja tržišča in sploh za preživetje. Tega se še kako dobro zavedajo tudi v novogoriški Iskri Avtoelektriki, kjer prav te dni poteka vrsta seminarjev s področja zagotavljanja kakovos-

ti, predvidevajo pa, da bo v roku dveh mesecev pridobilo tovrstno prepotrebno izobraževanje kar okrog 250 zaposlenih iz vseh TOZD in skupnih služb. Seveda je ta podatek na moč ohrabrujoč in bo gotovo zasenčil doslej kar premajhno pozornost do izobraževanja na področju zagotavljanja kakovosti.

Seminarji potekajo v organizaciji kadrovske izobraževal-

ne službe, pobudnik zanje pa je področje kakovosti v Avtoelektriki, kjer imajo v zvezi s tem velike načrte. Poleg tega, da so si naložili organizirano plansko izobraževanje za kakovost, pripravljajo tudi organizacijski predpis v okviru novega priročnika za zagotavljanje kakovosti, v katerega so zajete tudi razne matrike. Novost pa bo ta, da bo poleg splošnega izobraževanja potekalo tudi formativno izobraževanje za tisti profil delavcev, kjer dela in naloge v delokrogu dejavnosti konkretno opravljajo.

In kdo vse se bo seznanil s seminarji, ki potekajo s pomočjo Iskre ZORIN, Biroja za industrijski inženiring: vodje službe kakovosti in kontrolne tehnologije, delavci v materialnem poslovanju, prevzemu in skladiščih, vodje in tehnolo-

gi proizvodnih linij, obratovodje, vodje tehničnih priprav dela in operativnih priprav dela ter prevzemni in obhodni kontrolorji.

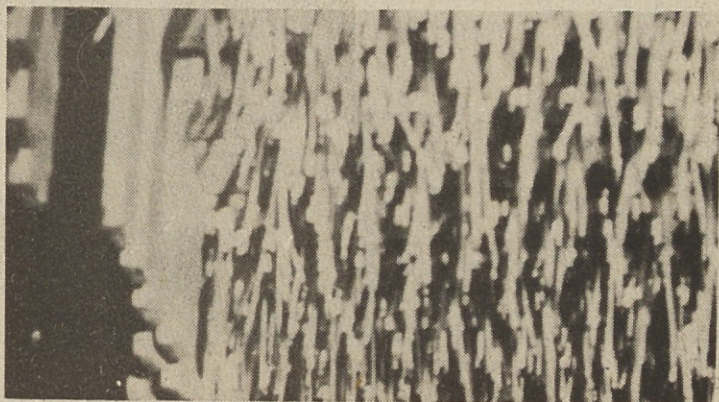
Tudi predstavljene teme so zanimive in tipične za našete profile delavcev. Naj jih nekaj naštejemo: razvoj funkcije kontrole kakovosti, potrebne organizacijske povezave in oblike koordiniranosti za uspešno uvedbo integralnega sistema zagotavljanja kakovosti, cilji kvalitete kot element poslovne politike podjetja, cena kvalitete, evidentirajne stroškov, informacijski tokovi, sheme odgovornosti, metode in tehnike kot osnova za uspešno zagotavljanje kakovosti itd. Udeleženci seminarjev se seznanjajo tudi s praktičnimi primeri, kar seminar še dodatno popestri.

M. R.

Priprave na letno sejo sindikata

Če bi ocenjevali delovanje družbeno-političnih organizacij v novogoriški Iskri Avtoelektriki, bi bila daleč v samem vrhu sindikalna organizacija. Ne le da je najštevilčnejša, saj so vanjo vključeni vsi zaposleni, je tudi najaktivnejša na vseh področjih, od politike gospodarjenja do skrbi za družbeni in osebni standard zaposlenih. Velike zasluge za vse to imajo člani predsedstva konference in njen predsednik Miloš Vodopivec, ki je za ponedeljek, 23. marca sklical redno letno sejo. Na njej bo podal poročilo o dosedanjem bogatem delovanju, pregledali bodo, kako so s financami za delovanje, spregovorili bodo o sedanjem družbenopolitičnem in gospodarskem trenutku v Jugoslaviji in Avtoelektriki ter se dogovorili za nadaljnje delo. O samem poteku seje bomo obširneje poročali v naslednji številki našega glasila.

M. R.

Izlet v Sarajevu

Med novogoriškimi Iskraši, posebej med mladimi, je veliko število takih, ki radi smučajo, še več pa je tistih, ki budno spremljajo uspehe naših deklet in fantov, članov smučarske državne reprezentance. Številni so si ogledali slalom in veleslalom za svetovni pokal lani v Kranjski gori, kar za poln avtobus pa se jih je zbralo in odpotovalo minulo soboto v Sarajevo, da bi si ogledali veliki finale zaključka svetovnega pokala. Vsi so bili z mislimi pri našem najboljšem letošnjem slalomistu Bojanu, vsi so mu želeli, da bi osvojil veliki kristalni globus. V tem trenutku, ko to poročamo, sicer še ne vemo uvrstitve Krizaja, izlet v mladinski organizaciji pa je le bil, mnogi so videli prvič glavno mesto Bosne in Hercegovine, mnogi so se prvič sprehodili po simpatičnih ulicah znamenite Baščaršije. In mnogim je izlet zelo koristil, tudi pri nadaljnjem premagovanju zahtevnih del in nalog v proizvodnem procesu.

M. R.

Novoustanovljena konferenca ZK

Povezovanje komunistov med osnovnimi organizacijami v delovni organizaciji Iskra Avtoelektrika Nova Gorica doslej ni bilo najbolj učinkovito, ni omogočilo akcijskega enotnega delovanja. Komunisti v tej DO so uvideli, da ta oblika ni najboljša, zato je bilo sklenjeno na podlagi statuta ZKS in programsko volilne seje občinske organizacije ZK v Novi Gorici, da se v Avtoelektriki oblikuje konferenca zveze komunistov. Dozdajšnji koordinator OOZK Gabrijel Dobrila je tako sklical minuli petek prvo sejo, ki so se je udeležili poleg delegatov iz vseh TOZD in skupnih služb tudi predstavniki občinskega komiteja Nova Gorica ter vodstvo delovne organizacije. Najprej so izvolili petčlansko predsedstvo konference, za predsednika so imenovali Davorina Vidriha in sklenili, da je

potrebno sklep o ustanovitvi konference donaliti v skladu z navodili CK ZKS, ki jih pričakujejo v kratkem.

Sprejeli so program dela s poudarkom na treh temah, ki zajemajo inovativno dejavnost, področje kadrovske politike in izobraževanja ter neposredno delo s težnjo za osvajanje novih tehnologij in izdelkov ter tehnološke prenovne proizvodnje.

Glavni direktor Robert Žerjal je podrobneje obrazložil obravnavane teme in se zavzel za njihovo čimprejšnjo realizacijo.

Delegati so imeli pripombo tudi na previsoko članarino, ki je pogostokrat eden izmed glavnih vzrokov za vse večji izstop iz Zveze komunistov.

M. R.

**Predstavljamo
Livarno**

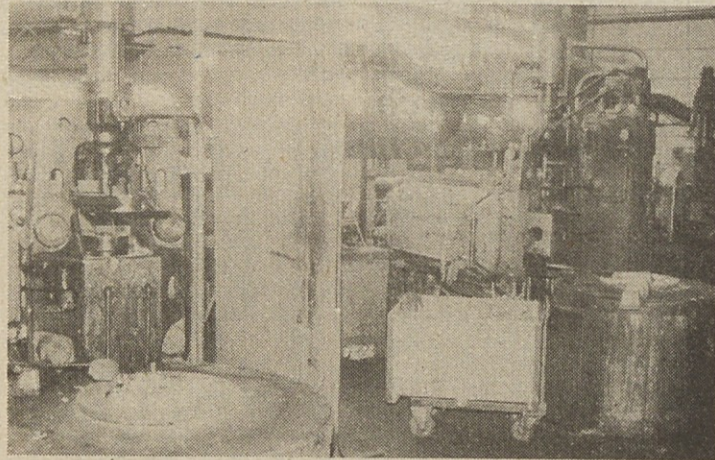
Avtomatizacija — osnova za posodobitev livarstva

Za hitrejšo uvajanje novih programov v Iskri Kibernetiki načrtujejo tudi posodobitev livarne in končnih obdelav odlitkov. O nalogah in načrtih livarne so za glasilo Iskra spregovorili Vladimir Lampič, direktor TOZD Tovarna sestavnih delov, Miro Destovnik, vodja obdelovalnice in Drago Grošelj, vodja livarne.

Pomen livarstva v Iskri

Livarstvo je tesno povezano z našim razvojem. Že v petdesetih letih je bilo v kranjski Iskri uvedeno livarstvo kokilnega in tlačnega liva

Izobrazbena struktura v livarni je slaba, poleg inženirja, tehnika in treh delavcev s poklicno šolo imajo samo nekvalificirane delavce. Od livarjev v Tovarni sestavnih delov zahtevajo popolno poznavanje livarske tehnologije in natančnost pri ulivanju.

Livarno bo treba posodobiti z novimi stroji

iz aluminijastih, cinkovih in bakrovih zlitin. Naši livarji so želeli doseči enako tehnološko raven in kakovost odlitkov kot v industrijah razvitejših držav.

Največ odlitkov je zahteval program avtoelektričnih izdelkov, temu se je pridružila velikoserijska proizvodnja odlitkov za električne števec. Vedno večje so bile tudi potrebe po odlitkih za električno orodje. Tehnološki razvoj našega livarstva je povsem ustrezal zahtevam Iskrinih tovarn.

Livarno v Iskri Kibernetiki so obnovili leta 1982. Poskrbeli so za primernejšo razporeditev livarskih strojev in peči, obnovljene so bile vse instalacije in odsesavanje. Rekonstrukcija delovnih prostorov je zagotovila varnejše delo, večjo delovno učinkovitost in racionalno uporabo livarske strojne opreme.

Sedaj je v livarni zaposlenih 33 delavcev (17 livarjev), ki vsako leto izdelajo 250 ton odlitkov. Ulivajo predvsem majhne, do 90 dag težke ulitke, ki pa so zelo zahtevni. Kar 70 odstotkov je ogradij za vse vrste električnih števcov, 20 odstotkov odlitkov izdelajo za električno orodje. Izdelujejo tudi ohišja za telefonske aparate PTI in sestavne dele za Center za elektrooptiko. Izdelujejo do 50 različnih ulitkov.

Strojna oprema je preobremenjena

Pred leti so v Iskri že razmišljali o prenosu livarne v Mursko Soboto. Predvidena naložba v tovarno električnega orodja je padla v vodo, zato je livarna ostala v Kranju. Naši livarji so v dosedanjem razvoju dokazali svoje sposobnosti in pomen livarstva za nadaljnji razvoj kranjske Iskre. Izboljšal se je tudi odnos kolektiva do livarjev.

Že dejstvo, da livarji delajo v treh izmenah, dokazuje, da so zmogljivosti livarne v celoti izkoriščene. Strojna oprema je delno že zastarela, občasno jo obnavljajo in nadomeščajo s sodobnimi livarskimi stroji. Sedaj imajo devet strojev za tlačni liv v vzdrževalnih pečmi in tri talilne peči. Poleg prostora za taljenje in ulivanje imajo delavnici za ročno in strojno raziglanje odlitkov, kontrolo in medfazno skladišče ter skladišči orodja in odlitkov — skupno 346 kv. metrov površin.

Prostori so že premajhni in onemogočajo nemoten transport

taline in tudi nadaljnjo posodobitev. Tudi tlak so ponovno načele odlake, olja in druge snovi.

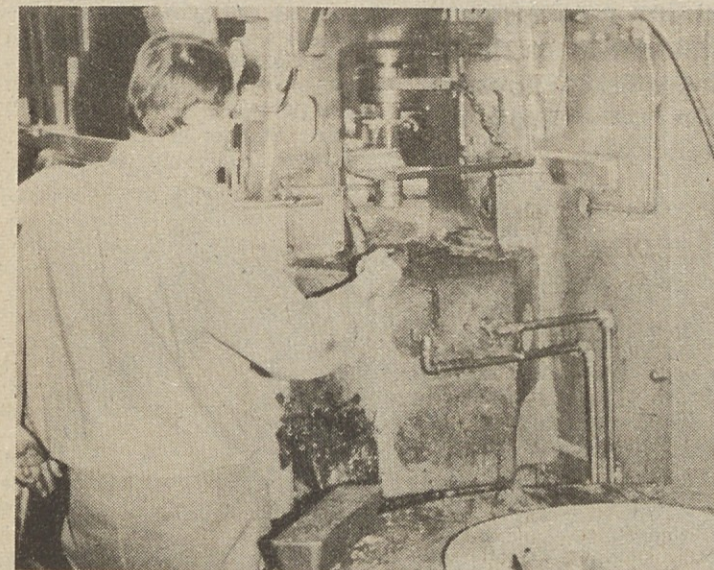
Zahtevnost dela in usposobljenost naših livarjev sta na tako visoki ravni, da ni bilo mogoče dobiti ustreznih kooperantov. Del polizdelkov naročamo pri Livarni Maribor in v LTH Škofja Loka.

Avtomatizacija prodira tudi v livarne

Nadaljnji razvoj Iskre Kibernetike je odvisen tudi od razvoja novih proizvodnih programov. Novi izdelki se naslanjajo, tako na naše izkušnje v finomehaniki, kot na najnovejša dognanja mikroelektronike in računalništva. Izdelava spominske diskovne enote bo zahtevala določena vlaganja v posodobitev livarske tehnologije. Z načrtovanim vlaganjem v razvoj livarne v TOZD Tovarna sestavnih delov se bomo približali sodobnim livarskim tehnologijam v svetu. Posebna skupina, ki je izdelala investicijski elaborat je proučevala obstoječe tehnologije drugih livarn.

Perspektive se kažejo v avtomatizaciji livarstva. Za avtomatizacijo so zaradi principa litja primerni le horizontalni stroji za tlačni liv.

Za izdelavo odlitkov za nove diskovne enote in povečano proizvodnjo trifaznih števcov, bodo v

Klasično delo livarja je naporno zaradi ponavljajočih gibov v neugodnih toplotnih delovnih razmerah

livarni kupili livarski stroj, ki bo avtomatiziral celotno tehnološko operacijo vliivanja (mazanje delovnega bata, premaz orodja, doziranje taline in morda celo snemanje odlitka).

Pomembno vlogo bo imela tudi TOZD Orodjarna, saj bo morala izdelati orodje, ustrezno za avtomatizirano litje. V Tovarni sestavnih delov so razmišljali tudi o zmanjšanju zahtevnosti nekaterih odlitkov, katere bi nato dokončno obdelali v računalniško vodenih obdelovalnih centrih. Siemens je na tak način že poenostavil izdelavo odlitkov. S tem bi lahko izboljšali kakovost sestavnih delov in povečali proizvodnjo. Osnove za takšne racionalizacije v proizvodnji se kažejo v združevanju sorodnih tehnoloških postopkov, kar pomeni tudi možnost za povečanje produktivnosti in večjo konkurenčnost naših izdelkov.

Povečati bodo morali tudi zmogljivosti pomožne orodjarne v Tovarni sestavnih delov, saj ima TOZD Orodjarna preveč naročil. Pri vzdrževanju orodja najbolj pogrešajo koordinatni brusilni stroj in stroj za erozijo. Z boljšo opremo bi lahko zmanjšali tudi izmet v proizvodnji plastičnih sestavnih delov.

Humanizacija dela

Določen uspeh imajo livarji tudi z uvajanjem robotizacije. Manipulator, ki ga je izdelala Petoletka ni ustrezal, saj je bil prevelik in robusen. Manjši manipulator pa je že pokazal določene prednosti. Uvajanje robotizacije je v livarstvu še posebno zahtevna naloga, saj morajo vse operacije potekati

brezhibno. Upoštevat je treba tudi zahteve za varno delo. Zaradi velike obremenjenosti livarne v vseh izmenah so posegi v proizvodni cikel zelo otežkočeni. Uvedba manipulatorja pa je seveda smiselna tudi zaradi humanizacije dela. Avtomatiziranje livarne je zelo zahtevno in drago, zato je treba predvidene spremembe dobro proučiti.

Pri posodabljanju livarne bodo upoštevali tudi ekološke zahteve. Tem vprašanjem namenajo posebno pozornost. Tako so že odpravili uporabo petroleja, ki so ga včasih uporabljali za premaz orodja. Načrtujejo tudi zamenjavo hidravličnega olja z negorljivim sintetičnim oljem, s tem bosta odpravljena nevarnost požara in onesnaževanja okolja. Določene izboljšave bodo potrebne pri lovljenju olj. Dolgoročen cilj je tudi zmanjšanje porabe električne energije, saj je livarna največji porabnik.

Delavci zahtevajo ustreznejše nagrajevanje

Delavci livarne v Tovarni sestavnih delov so pred kratkim s prekinitvijo dela pokazali nezadovoljstvo z osebnimi dohodki. Nejasnosti so nastale zaradi napake, ki je nastala pri obračunu dodatkov za večimensko delo. Livarji so zahtevali zvišanje osnov osebnih dohodkov, tega jim vodstvo delovne organizacije ni moglo obljubiti. V celotni delovni organizaciji pa se bodos 1. marca povečali dodatki na pogoje dela.

Alojz Boc

Razpis nagrad Iskre za leto 1987

Na osnovi 16. člena in v skladu s členi 3., 5., 11., 17. in 18. Pravilnika o nagradah in priznanjih Iskre (objavljen v glasilu Iskra št. 41 z dne 22. 10. 1985) objavljamo

razpis

1. za eno »Glavno nagrado Iskre«, ki se podeli delavcu Iskre za

— dolgoletno ustvarjalno delo, ali
— vrhunske dosežke trajnega pomena, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbeno-ekonomske vloge Iskre in k njenemu splošnemu ugledu v ožji in širši družbeni skupnosti

2. za pet »Nagrad Iskre«, ki se podelijo posameznim delavcem Iskre, skupini delavcev Iskre in drugim fizičnim oz. pravnim osebam za

— izjemne dosežke na posameznih področjih pri razvoju samoupravljanja in družbenopolitičnih dejavnosti in
— pomembne dosežke na področju inovacij, trženja, gospodarjenja, razvoja organizacije, poslovanja, produktivnosti dela, kvalitete, oblikovanja izgrajevanja odnosa do dela, izgrajevanja odnosov med Iskro in zunanjimi institucijami ter na drugih pomembnih področjih v SOZD Iskra. Kandidate za nagrade lahko predlagajo Komisiji za nagrade in priznanja Iskre:

- vsak delavec,
- samoupravni organi,
- družbenopolitične organizacije in
- poslovodni organi

Pisni predlog mora vsebovati:

- ime in naslov predlagatelja,
- priimek in ime, poklic kandidata(ov) ter dela in naloge, ki jih opravlja, oz. firmo, ali ime domače, oz. tuje organizacije,
- predlog za vrsto nagrade (iz tč. 1 ali 2),
- vrsto, področje, obseg in uspeh dolgoletnega ustvarjalnega dela, ali vrhunskih dosežkov trajnega pomena (iz tč. 1),
- vrsto, področje, obseg in uspeh dolgoletnega ustvarjalnega dela, ali vrhunskih dosežkov trajnega pomena (iz tč. 1),
- vrsto, področje, obseg in uspeh izjemnih, ali pomembnih dosežkov na posameznih področjih (iz tč. 2),
- obširno obrazložitev in utemeljitev s podrobnimi dokazili in
- družbenopolitično oceno kandidata(ov), če gre za domačo finančno osebo(e).

Podpisan predlog je treba dostaviti najpozneje do 30. aprila na naslov: SOZD Iskra, DSSS — Tajništvo samoupravnih organov, Ljubljana, Trg revolucije 3/12.

Komisija za nagrade in priznanja Iskre po postopku, določenem v pravilniku, oblikuje predlogo podelitvi nagrad, ki ga posreduje v dokončno odločitev delavskemu svetu SOZD Iskra, najpozneje do 1. junija. Nagrade slavnostno podeli predsednik DS SOZD Iskra na proslavi dneva Iskre — dneva borca.

Obisk podpredsednika IS SRS Janeza Bohoriča

Podpora elektronski industriji naj ne bi bila le načelna

V DO Elektrovezve so pred kratkim izdelali tri pomembnejše programe: elaborat o dolgoročni ekonomski sanaciji DO, elaborat o digitalnih prenosnih sistemih in zasnovah investicijskih vlaganj za celotno srednjeročno obdobje do 1995. Osnovna ugotovitev omenjenih dokumentov je, da so razvojno proizvodni programi te DO dolgoročno tržno perspektivni in, da pomenijo tehnološko prestrukturiranje ter, da so izrednega pomena za posamezne namenske kupce (ZSLO, PTT, Elektrogospodarstvo itd.).

Realizacija tako pomembnih in ambicioznih programov, ki so plod lastnega razvoja pa brez širše družbene podpore, kakor tudi ne brez vlaganj posameznih namenskih kupcev, ni mogoča, saj DO skupaj s SOZD Iskra ni v stanju zagotoviti zadostnih finančnih sredstev.

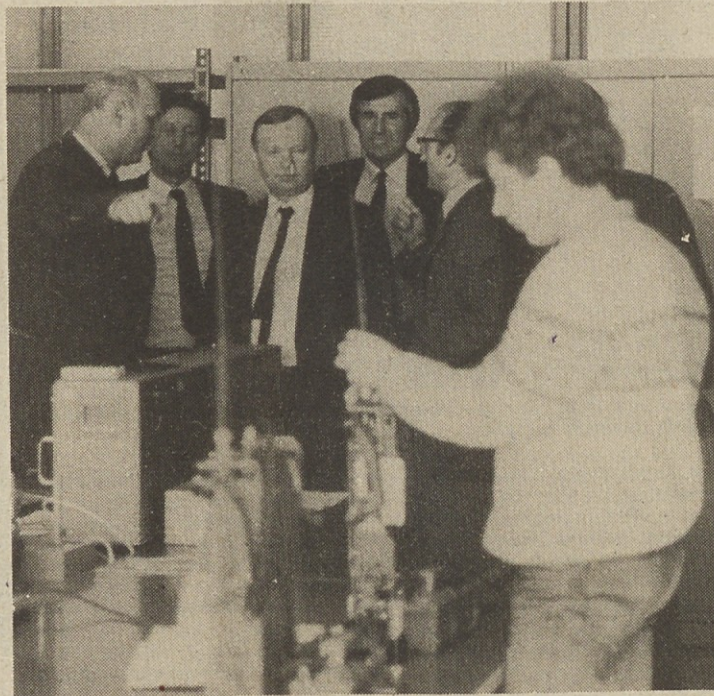
Seveda pa je osnova takih odločitev o podpori, predvsem v dolgoročni perspektivi proizvodnega programa in možnosti njegove proizvodnje ter tržne uresničitve. V tem smislu, da bi se natančneje seznanili s poslovno problematiko, je bil tudi obisk podpredsednika republiškega izvršnega sveta, Janeza Bohoriča ter predsednika republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo Urša Slavinca in Pavleta Livakoviča v DO Elektrovezah, kjer so bili predstavniki Iskre: pred-

stavniki SOZD Iskre pod vodstvom predsednika PO SOZD Iskre, Franca Šifkoviča in predstavniki DO Elektrovezve pod vodstvom glavnega direktorja, Franca Štamcerja, podrobneje seznanili s poslovno problematiko DO Elektrovezve in njenimi razvojnimi načrti do leta 2000. Gostje so si ogledali tudi proizvodnjo, predstavniki DO Elektrovezve pa so jim podrobneje predstavili posamezne naprave za mobilne taktične zveze, radijske zveze ter analogne in digitalne prenosne sisteme. Kako pester je program DO Elektrovezve si morda lažje predstavljamo, če vemo, da so naprave iz proizvodnje DO Elektrovezve sestavljene iz več kot 1000 enot, ki jih lahko tudi samostojno dostavljamo kupcem za dograjevanje njihovih sistemov.

Pavle Livakovič, ki je podrob-

neje seznanjen z delom v DO Elektrovezve, saj jo vsake 2—3 mesece obišče, je povedal svojo ugotovitev, da je opazen velik napredek v tej DO ter, da je njen položaj bistveno boljši od tistega pred 3 leti in da je finančna sanacija te DO nujna.

Franč Štamcer je opisal tudi preteklost DO Elektrovezve ter

goste seznanil s tm, da je v zadnjem času precej ugodnejše razmerje med obsegom razvojnih nalog glede na obseg proizvodnje kot pred 3 leti, ko močna usmeritev na razvojne naloge ni imela zadostne protiteže v proizvodni realizaciji. Manjša proizvodna realizacija je namreč povzročila manjši dohodek ter težave z likvidnostjo DO. Zdaj je vrsta pomembnih razvojnih nalog končana in tudi prenos v proizvodnjo je v dobršni meri uresničen.

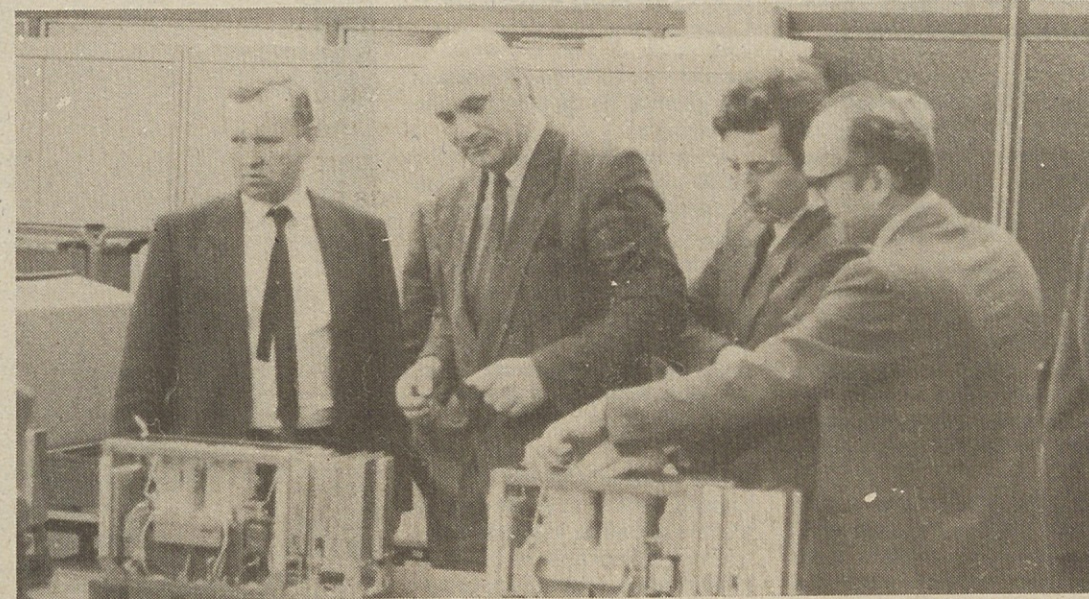
Beseda je nato stekla o prioriteta posameznih proizvodnih panog v naši republiki. Franc Šifkovič je ob tem dal pripombo na republiško usmeritev, da precej podpira železarstvo in rudnike, medtem ko elektronsko proizvodnjo podpira le besedno, ni pa dala nobene konkretne finančne podpore.

Janez Bohorič je dejal, da potrebujemo tudi železarske zmogljivosti in, da so bila vlaganja vanje potrebna, vendar pa bi sedaj morali razpoložljiva potencialna finančna sredstva usmeri-

ti v elektroniko, ki je perspektivna. Zastavil bo svojo oceno v prid podpori tovrstne proizvodnje, kot je v DO Elektrovezah. Republika pa naj bi zagotovila naši armadi, da je zainteresirana za to proizvodnjo tako, da nam ti proizvodni programi ne bi uhajali iz rok.

Sovlagatelj v telekomunikacijsko tehniko bi morala biti tudi PTT, saj so proizvodni programi DO Elektrovezve velikega pomena zanjo, treba pa bo malo pospešiti dogovarjanje o ustrenejšem ovrednotenju cene telefonskega impulsa, iz katere bi lahko zagotovili nujen dotok finančnih sredstev za razširitev zmogljivosti telekomunikacijskega omrežja.

Nato so obravnavali realizacijo v lanskem letu, ko je DO prvič po daljšem obdobju 100% izpolnila

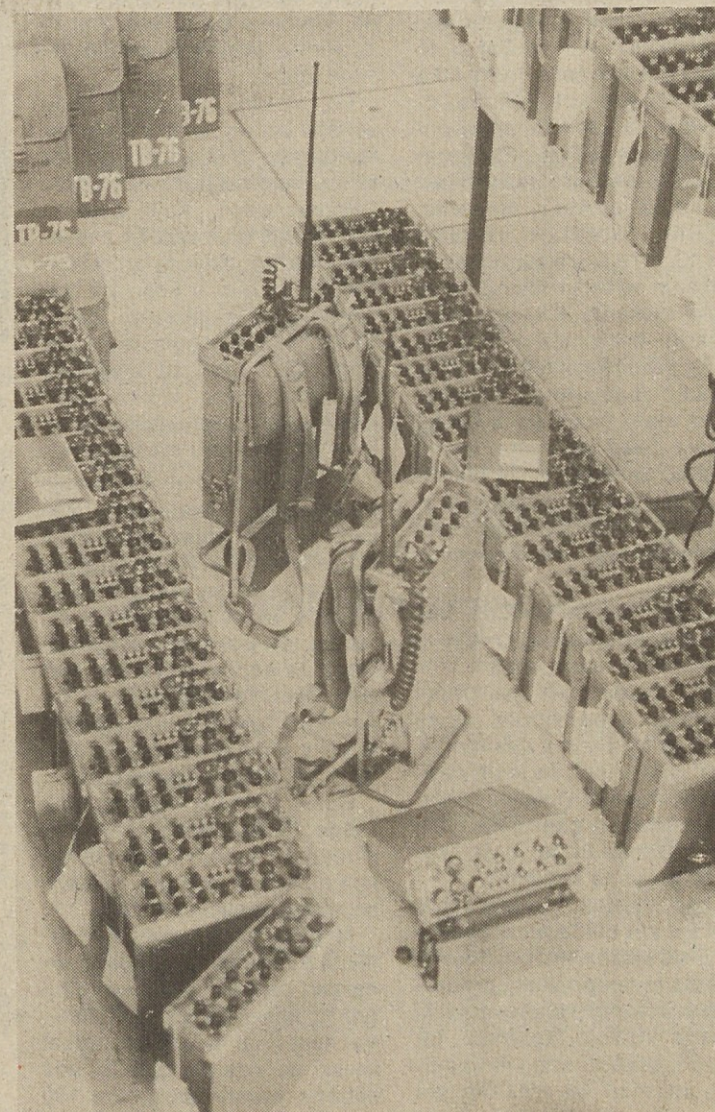
svoje obveznosti po dobavah do namenskega kupca.

Uspešnejše je lani potekalo uresničevanje razvojnih nalog, ker je bil uresničen visok odstotek realizacije — 87%, vse pa kaže, da bodo razvojne naloge tudi v letošnjem letu uspešno uresničene. Na elektronskem področju v okviru ZINVOJ je DO Elektrovezve med najuspešnejšimi glede uresničevanja razvojnih nalog.

Janez Bohorič je, po seznanitvi s proizvodnim programom DO Elektrovezve dejal, da je njegov vtis nad tem kar je videl v DO Elektrovezve zelo ugoden, da mu je podrobnejša seznanitev s proizvodnim programom in dolgoročnimi načrti ter usmeri-

tvami v DO Elektrovezve omogočila ustvariti si jasnejšo sliko o tej DO in, da je ta slika v marsičem bolj ugodna od tiste, ki jo je dobil na osnovi raznih izjav o tej DO. Predvsem je po besedah Janeza Bohoriča tu prisotna bolj zahtevna proizvodnja elektronskih naprav z visoko stopnjo predelave iz lastnih razvojnih dosežkov, ki zahteva obvladovanje resnično vrhunske tehnologije, saj je dobil vtis, da sodi proizvodni program DO Elektrovezve v srž Iskrine proizvodnje, tako po zahtevnosti razvojnih in proizvodnih programov, kot po tržni dorečenosti in perspektivi. Predvsem pa se je pohvalno izrazil ob ugotovitvi, da je celotni proizvodni program plod lastnega razvoja in znanja.

Boris Čerin

Pdeči petelin ne pozna zime

Hitra pomoč delavcev Invest servisa pogorelcu Matevžu Bogataju. V ponedeljek so mu izročili v gotovini 2,456.500 dinarjev, v poprečju enodnevni zaslužek kolektiva.

Požara se vsi bojimo. Nobe-na stvar nas tako duševno ne pretrese, kot pogled na ognjene zublje, ki tako rekoč v hipu pogoltnejo hišo, gospodarsko poslopje, hlev, nasploh premoženje. Tudi če se to ne zgodi pri nas, marveč pri sosedu. Včasih, ko so bile hiše še lesene in na gosto skupaj, je skoraj vedno pogorela vsa vas. Ljudje so nemo zrl v plamene, ki so z neverjetno naglico požirali vse tisto, kar so desetletja gradili, opremljali, oz. si prigarali.

Pri vsakem požaru človek pomisli najprej na gasilce. Ti so dolžni v najkrajšem možnem času pohiteti na prizorišče in zatreti požar že v kali, seveda z opremo, ki jo morajo imeti vedno pri roki. Žal so to samo pobožne želje, tudi v tako velikem mestu kot je Škofja Loka. Sicer pa poslušajmo pripoved 34-letnega Matevža Bogataja, šoferja tovornjaka v Invest servisu, kaj se mu je primerilo:

»Živim v Škofji Loki, v Blaževi ulici 13, torej v središču mesta. Tam sem se tudi rodil očetu, ki je imel mesarijo. Ko so po vojni mesarijo nacionalizirali in sta starša pred nekaj leti umrla, je pripadlo mansardno stanovanje na meni, sestri pa, ko je izplačala delež še enemu bratu, vse prvo nadstropje. To stanovanje že 13 let ni naseljeno in pripada Anuški Bogataj, sicer sodelavki v naši Iskri Commerce.

Nacionalizirani spodnji prostori so prehajali iz rok v roke in so prazni. Sedanji lastnik Trgoavto, Koper jih je pričel preurejati z namenom, da bi imel tod trgovino z avtomobilskimi deli. V njih se je ob času požara nahajal delavec, sicer član delovne organizacije Obrtnik iz Škofje Loke, ki za Trgoavto preureja prostore.

Tisto sredo, 11. februarja, sem šel kot običajno deset minut pred šesto v službo, prijateljica pa je pospravljala preurejeno mansardno stanovanje, ki obsega kuhinjo, spalnico, jedilnico, dnevno sobo in kopalnico in meri 65 m². Ob pol

desetih je tudi ona zapustila stanovanje, ne da bi kaj slutila, ali opazila.

Po pripovedovanju sosedov se je pričelo kaditi iz hiše ob pol enajstih. Preden so prispeli gasilci, je trajalo zelo dolgo. Potem so se znašli pred skoraj nerešljivim problemom. Hidranti so bili pokriti z ledom, iz Selščice, ki teče mimo hiše pa niso mogli prečrpavati vode, ker niso imeli dovolj dolgih cevi. Če bi imeli ustrezno opremo, bi lahko že v kali zatrli ogenj in bi bila škoda mnogo manjša. Vrh tega so se bali še plinske jeklenke, ki je bila montirana v stanovanju in bi lahko eksplodirala. Ogenj je nato pogasila kranjska gasilska brigada. Uničeno pa je vse. Kar ni pogorelo, je potem uničila gasilska voda.

Po uradni verziji je bilo žarišče požara primarno in sekundarno. Vnel se je opaž na stropu nad trajnožarečo pečjo Küppersbusch, kajti celotno stanovanje sem obložil z lesnim opažem. Sekundarno žarišče pa je bilo v košu za odpadke pod pomivalno mizo, vendar to ni bil poglavitni vzrok vžiga. Gre torej za nesrečno naključje, brez krivca. Kriv nisem jaz, še manj prijateljica, ki je pospravljala stanovanje.

K sreči sem imel stanovanje in pohištvo zavarovano. Zavarovalnica Triglav, Kranj mi je šla zelo na roke. Na podlagi zavarovanja mi je takoj izročila avans v višini 15 milijonov dinarjev, že po nekaj dnevih je sledil še končni obračun, kjer sem dobil še 3,35 milijona dinarjev. S tem denarjem sem si kupil v Kranju enosobno stanovanje, kjer sedaj prebivam.

Ostal pa sem seveda brez vsega. Dokumente sem imel slučajno s seboj v torbici in ostala mi je tudi stoenka, s katero sem se pripeljal v službo.

Najprej mi je pomagala krajevna skupnost s 100 tisoč dinarjev, da sem si lahko kupil perilo, ker mi je ostalo le tisto, kar sem imel na sebi. Sindikat Invest servisa mi je iz Sklada skupne porabe prispeval 150

Takole je zagorelo mansardno stanovanje Matevža Bogataja v Škofji Loki, še preden so se prikazali gasilci

tisoč dinarjev, sosedje pa so z nabiralno akcijo zbrali še 450 tisoč dinarjev.

Akcijo zbiranja iz solidarnostne pomoči pa so opravili v celotni organizaciji Invest servis. Od 430 zaposlenih jih je 378 prispevalo svoj delež — drugi so bili na bolniškem, ali porodniškem dopustu — nekateri so mu namenili kar 40 tisoč dinarjev, večina pa se je odločila za enodnevni zaslužek. V ponedeljek, 16. marca, so mu tako izročili v gotovini skupno 2,456.500 dinarjev.

Ob tem se je vidno ganjen zahvaljeval za humanost celotne delovne organizacije Invest servis, ki je v taki meri ni pričakoval.

Prijatelje spoznaš v nesreči!

Marjan Kralj

Inovacijske nagrade Iskrašem iz TV Pržan

»Tako bi rad poudaril, da inovacijske nagrade, ki nam jih je podelila Skupščina občine Ljubljana-Siška, niso slučajne, saj so plod dolgoletnega dela v tovarni,« poudarja direktor Iskriine tovarne televizijskih sprejemnikov Jurij Butina, prav tako eden izmed nagrajencev. »Ne smemo namreč pozabiti, da smo lani v TV Pržan — po nedavni reorganizaciji smo zdaj DO Videomatika — v celoti prenovili proizvodni program — tako tistega na posročju črne-bele kot tudi barvne televizije, in to tako po tehnološki kot vizuelni plati. Poleg tega smo v celoti prenovili tudi program brivnikov in imamo zdaj popolnoma nov asortiman brivskih aparatov: še do pred nedavnim smo tržišču lahko ponudili le eno ali dve vrsti brivnikov, zdaj pa prihaja z naših trakov že pet tipov. Mislim, da so te — tako spremembe — tehnološke in lepote — tako v Iskri kot tudi v Sloveniji ali Jugo-

slaviji enkratni dosežek za neko tovarno, kajti prenovitev celotnega programa povzroči ponavadi velikanske motnje v proizvodnji. Moram povedati, da smo kljub temu zelo dobro poslovali, seveda pa je bilo treba vložiti velikanske napore vseh v tovarni. Medtem pa smo nekatere nove tehnologije iz našega proizvodnega programa že začeli prenašati tudi v tujino. Prav zdaj smo sredi takšnega transfera tehnologije za proizvodnjo črno-belih televizorjev v Alžirijo. Gre za aparat z diagonalo ekrana 44 cm. Prav pri elektronskem designu za ta televizor je sodelovala velika četa sodelavcev v Iskri.

Rad bi poudaril še to, da se po prenovitvi proizvodnega programa nismo ustavili in bomo letos nadaljevali z inovacijami in novostmi. Med drugim že pripravljamo nekaj zanimivih izdelkov tudi za tuja tržišča, posledično pa tudi za domači trg. Govorim o televizorjih,

spremembe pa načrtujemo tudi v naši tako imenovani infrastrukturi proizvodnji, to je na področju proizvodnje tiskanih vezij, ki so bazični produkt za našo elektronsko dejavnost, na področju orodjarskega, nadalje mehanske predelave in plastičnih mas in pa seveda na področju profesionalne. Prav na tem, slednjem področju se v Videomatiki ukvarjamo z in na področju proizvodnje tiskanih vezij.

Se enkrat bi želel poudariti, da ne gre samo da design izdelkov v estetskem smislu pač pa tudi v tehničnem, rad pa bi povedal še zanimivost, ki je izredno presenetljiva, verjetno tudi za javnost: večina ljudi namreč misli, da med TV aparatom in brivnikom ni ničesar skupnega, pa je, brivniki se v zadnjem času izredno, če lahko temu tako rečem, elektronicirajo in postajajo, podobno kot televizor, elektronski produkt.«

Lado Drobež

Jurij Butina

Iskra

Iskra-Tovarna televizijskih sprejemnikov — TV Pržan, n. sub. o.,
61000 Ljubljana, Andreja Bitenca 68

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

— vodja inženiringa

Pogoja: visoka izobrazba elektro (šibki tok) ali strojne smeri, 4 leta delovnih izkušenj

— razvijalec-projektant I

Pogoji: visoka izobrazba (VII/1) elektro (šibki tok) smeri, 4 leta delovnih izkušenj, zaželen strokovni izpit in znanje enega od svetovnih jezikov

— razvijalec-projektant II (2)

Pogoji: visoka izobrazba (VII/1) elektro (šibki tok) ali strojne smeri, 2 leti delovnih izkušenj, zaželen strokovni izpit in znanje enega od svetovnih jezikov

— izdelovalca specialne opreme

Pogoja: višja izobrazba (VI/1) elektro smeri (šibki tok), zaželen delovne izkušnje

— tehnologa za sodelovanje z zahodno nemško firmo BRAUN

Pogoja: srednja ali višja izobrazba (V.) strojne smeri, 2 leti delovnih izkušenj, znanje nemškega jezika

— konstrukterja

Pogoja: srednja izobrazba (V.) strojne smeri, 2 leti delovnih izkušenj

— planerja

Pogoja: srednja ali višja izobrazba (V./VI) ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri, 2 leti delovnih izkušenj

— vodja planske službe v sektorju sistemske televizije

Pogoja: višja ali visoka izobrazba (VI/1, VII/1) ekonomske, organizacijske ali elektro smeri z izkušnjami na področju planiranja, 4 leta delovnih izkušenj

— vodja obračuna OD

Pogoja: višja izobrazba (VI/1) ekonomske smeri, 3 leta delovnih izkušenj

— samostojni prodajni referent

Pogoji: srednja izobrazba (V.) ekonomske ali tehnične smeri, 2 leti delovnih izkušenj, vozniki izpit B kategorije

— referent obračuna OD

Pogoja: srednja izobrazba (V.) ekonomske smeri, 1 leto delovnih izkušenj

— referent stroškovnega knjigovodstva

Pogoja: srednja izobrazba (V.) ekonomske smeri, leto dni delovnih izkušenj

— referent finančnega knjigovodstva

Pogoja: srednja izobrazba (V.) ekonomske smeri, 1 leto delovnih izkušenj

— operaterja

Pogoja: III. ali II. stopnja administrativne smeri, zaželen delovne izkušnje

— pripravnika

Pogoja: visoka izobrazba (VII/1) elektro smeri (šibki tok)

Z vsemi prijavljenimi kandidati bomo opravili razgovore. Svoje znanje in sposobnosti boste lahko v celoti izkoristili in jih še pridobili, saj vam nudimo možnost izobraževanja ter uveljavljanja doma in v tujini. Dodatne informacije dobite po telefonu **061-50-968**. Do tovarne vozi mestni avtobus št. 7.

Pisne ponudbe z dokazili pošljite kadrovski službi DO ISKRA VIDEOMATIKA, 61117 Ljubljana, C. Andreja Bitenca 68 v roku 8 dni po objavi. Kandidati bodo pisмено obveščeni najkasneje v roku 30 dni od izteka roka določenega za prijavo.

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik:
Rudi Jančar

Namesto dežnikov laboratorij

Po končani vojni se je ves omenjeni kader v glavnem porazdelil na Iskro, Radio sektor Centralne tehnike, del kadra pa je ostal v armadi. Nagel tempo gospodarske obnove in potrebe izvajanja petletnega plana so narokovale nove velike naloge in odpirale široke perspektive za razvoj naše panoge. S pritegnitvijo novih tovarišev — dobrih strokovnjakov, ki so imeli med vojno kakršnokoli priložnost delati v ugodnejših tehniških razmerah se je pričela tovarna Iskra krepko usmerjati v proizvodnjo radijskih sprejemnikov. Vendar je bilo zaradi mahinacij nekaterih centralistov to delo prekinjeno. Centralno gospodarsko vodstvo je v tistem času skoraj docela zaposedlo celotno obstoječo telefonsko in telegrafsko službo, ki ni bila sposobna prenesti takšne obremenitve. Zato me je Boris Kidrič, takratni minister za industrijo v zvezni vladi, poslal z devizami v inozemstvo z namenom, da bi nakupili izdelane aparature za brezžične zveze, ki naj bi vsaj delno olajšale delo centralnim organom. S tovarišema Somrakom in Jakom Jančarjem smo se podali na pot. Takoj smo uvideli in občutili, da so Jugoslovanci imeli za deželo izza železne zaves, na drugi strani pa takratna evropska industrijska proizvodnja dejansko ni mogla zadostiti našim zahtevam. Dobavni roki so se raztezali celo do treh let, zato smo na svojo pest, brez slehernega vprašanja, vso našo dejavnost preusmerili v nabavo instrumentarija, proizvodnih strojev, nujnega reprodukcijskega materiala in literature z namenom, da bi si doma sami s temi sredstvi skušali postaviti razvojno in proizvodno bazo, ki naj bi z lastnimi silami reševala domače zahteve.

Zaupali smo lastnim silam in sposobnostim, v čemer se nismo mnogo zmotili. Spočetka so pristojni ljudje smatrali našo misijo za neuspeh, vendar so takoj za tem sami spoznali, da je bila naša odločitev pravilna. Skupina tovarišev iz Radiosektorja centralne tehnike in tovarišev iz Iskre je z delom takoj pričela v laboratorijih Iskre. Prve prostore v Ljubljani smo uspeli dobiti še kot formalno neustanovljeni inštitut v prostorih risalnice takratne VI. gimnazije v Šubičevi ul. Posrečilo se nam je dobiti tudi stanovanja za inozemske in domače strokovnjake in tako smo se novembra ali decembra 1947. preselili deloma iz Iskre v Ljubljano. Takoj nato smo zasedli še prostore bivše lekarne Bahovec na nekdanjem Kongresnem trgu (zdaj Trg osvoboditve). Blago je pričelo prihajati in ves kolektiv je začel iskati nove prostore. Ne spominjam se več, kdo izmed nas je takrat odkril rižarno. Takoj smo se lotili dela in izposlovali, da so nam odstopili eno sobo. Omenjeni prostor je tedaj že zase popravljala tovarna dežnikov z namenom, da bi se ta vselila. In potem se je pričel naš inštitut širiti, istočasno z demontažo rižarniških strojev najprej v prvem nadstropju, do katerega smo si sami zgradili leseni oder za transport prispelih strojev. Oder je stal skoraj še leto dni, dokler nismo zasedli vseh prostorov in stroje smo spet selili v klet in pritičilo. Kljub vsemu temu delu in prezidavam in selitvam strokovno delo ni zastalo in lahko rečem, da je bilo naše delo zelo plodno, še posebej pa smo bili uspešni z vzgojo novih kadrov tako v strojnih delavnicah kot v laboratorijih. Selitve smo opravili vsi, ne glede na položaj in poklic, od univerzitetnega profesorja in inozemskega strokovnjaka do zadnjega delavca, ki smo ga najeli za transport, a se je pri nas izučil za dobrega strokovnjaka. Delovni elan in odnosi med ljudmi so bili takrat izredni. Bili smo veseli dobljenih prostorov in tudi dr. Šmida ni prav nič motilo, da je prve preizkuse 4-kanalne aparature med Ljubljano in Beogradom opravljal neposredno za stranišnimi vrati v prvem nadstropju, od katerih ga je ločil le zastor iz jute. Od vseh aparaturn se nas je najzvesteje držala 4-kanalna aparatura, stara prav toliko kot sam inštitut.

Že pri prvih sprejetih nalogah smo takoj občutili neizprosno dejstvo, da smo gospodarsko zaostala država, da se nimamo na kogarkoli nasloniti, in, da moramo, če hočemo bodoče naloge uspešno reševati, preiti odločno na oblikovanje lastne proizvodne baze, posebno za sestavne dele. Med prvimi elementi, s katerimi smo pročili, je bila membrana za zvočnike, dalje elektrolitni kondenzator, keramika, upori in kondenzatorji, ki pa smo jih nujno

potrebovali za izdelavo filtrov. Prvi člani našega kolektiva se zagotovo lahko le z nasmeškom spominjajo razmer, v katerih se je Ludvik Simonič lotil izdelovanja filterjskih kondenzatorjev. Tovariši so takrat presedeli pri svojem delu cele noči, tako da smo jih morali z dela odganjati. Imeli so silno voljo in mislim, da bo težko najti strokovnjake, ki so imeli tako znanja željne sodelavce — učence kot so bili to naši takratni tehniki v odnosu do naših strokovno izobraženih sodelavcev. Organizirali smo strokovne tečaje in od takrat se nam je tudi prikradel v našo prakso sedemurni delavnik.

Boris Kidrič je stalno bdela nad našim delom, se zanimal za strokovni razvoj tako ustanove kot celote, kot za posameznike ter dal s svojimi zahtevami nove pobude za delo. Bil je izredno vesel vsakega našega uspeha, po potrebi je nagrajeval in grajal, pa tudi prav rad povabil katerega izmed nas na osebni razgovor. Bil je človek, h kateremu smo se zatekali

tako v veselih trenutkih — kakor tudi v težavnem položaju in če ni drugače mogel, nam je dajal silno moralno oporo, ki je za nas predstavljala več kot denar in novo sprostitev naših sil.

Denar za prve investicije v gradnje smo dobili l. 1949. Takratni strateški momenti, ali bolje strateška gledanja, nam niso dovoljevala gradnje neposredno ob rižarni, kar bi našo kapitalno izgradnjo prav gotovo za dve leti skrajšalo. Način finansiranja je bil do 1952. leta tipično budžetsko administrativen. Sam tehnični razvoj in razrast proizvodnega sektorja v okviru inštituta je imel zavoljo tega zelo velike težave, ki so nam narokovale odcepitve proizvodnje v samostojno podjetje, ki bi naj prevzemalo od razvojnega sektorja razvite prototipe v serijsko izdelavo. Podjetje se je formalno izločilo l. 1950—1951. Skupne naloge, skupna oprema in enaka gledanja na razvoj celotne panoge so naš še naprej združevale, kot pred formalno cepitvijo.

Kronologija razvoja IEV

7. Z odločbo MLO Ljubljana z dne 19. 7. 1955 G 429/2-55 so finančno samostojen zavod brisali iz registra finančno samostojnih zavodov pod reg. št. 40/I.
8. Z odločbo občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad z dne 19. 9. 1956 št. 03/3 — 3224/I — 54 se razširi predmet poslovanja še na: proizvodnjo elektronskih naprav in merilnih instrumentov, radijskih in jakotočnih sestavnih delov, proizvodnjo vseh vrst žarnic, izdelavo proizvodov iz keramike in šamota, izdelavo opreme za vakuumsko tehniko kakor tudi proizvodnjo kemičnih izdelkov za potrebe elektrotehnike in radiotehnike.
9. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad z dne 10. 1. 1958 št. 05/2 — 4115/1 — 2-57 je bil potrjen sklep o pripojitvi Telekomunikacij k Institutu za elektrozeve, ki se preimenuje v Industrijo za elektrozeve.
10. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Šentvid z dne 19. 4. 1958 št. 04/1 — 1033/1 — 58 iz sestave IEV izločena obratna enota Pržan pod firmo Telekomunikacije — Pržan.
11. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad z dne 25. 12. 1959 št. 05/2-6164/1-59 privoljen pristop k poslovnemu združenju »Avtomacija«, Ljubljana.
12. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad z dne 16. 1. 1961 št. 04/2-Ie/1-61 predmet poslovanja razširjen na izvoz proizvodov lastne proizvodnje in na uvoz proizvodov, potrebnih za lastno proizvodnjo.
13. S sklepom Industrije za elektrozeve z dne 22. 1. 1961, sklepom Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad z dne 15. 4. 1961 in Iskre-Kranj z dne 24. 2. 1961 je Industrija za elektrozeve postala obrat Iskre — Kranj s firmo: Iskra-Kranj, Tovarna za elektrozeve, Ljubljana.

POTOPIS

Lado Drobež

S peresom
in kajakom
na dopust

Rja nas daje

Če imajo kje v Dalmaciji dobro vino, je to gotovo tisto s Pelješca. Pa ga nisem pil, čeprav smo taborili na robu vinograda z znamenitim »malim plavcem« nedaleč od Potomlja. Tam, kjer je doma Postup. V Ljubljani lahko ta vinček kupiš skoraj kjerkoli, lučaj od vinograda, kjer je prav tiste dni zorelo grozdje, pa ne...

»Pa šta, nema ga!«

Še k sreči, da sem bil na poti že tretji teden in da sem se na takšno fukloro že zdavnaj privadil.

Tistih nekaj minut vožnje s trajektom od Orebiča do Korčule je kar prehitro minilo. Korčula — mesto našega ali beneškega Marka Pola.

Takšno je mesto Korčula, le ladja ni tista, o kateri pišem

Tudi arhitektura obeh mest je povsem enaka. Seveda s to razliko, da dalmatinska Korčula nima kanalov in da je zelo čista in da jo obišče malo, premalo gostov v primerjavi z Benetkami. Res, mesto je izredno čisto, morda tudi zato, ker so »ekologijo« zaupali smetarkam in ne smetarjem. Metla je torej v pravih rokah...

Če boste prišli na Korčulo, morate vsekakor obiskati tudi rojstno hišo Marka Pola. Vsaj tako piše na njej. Pozneje ti vljudni pobiralec vstopnine pojasni, da je to druga, novejša hiša, in da »taprave« ni več. Pa tudi to, kar si lahko obiskovalec ogleda, sploh ni hiša, ampak nekakšno stopnišče med dvema zgradbama. Da bi vsaj malo spominjalo na znamenitega svetovnega popotnika, so na stene obesili nekaj sličic. In to je tudi vse.

Pričakoval sem mnogo več. Tudi zato, ker sem bil »tanjši« za okroglo ceno vstopnic, tisto z več ničlami.

Seveda pa je Korčula zanimiva tudi za tiste, ki zaslužijo na mesec tudi desetkrat, dvajsetkrat ali pa še več kot poprečni Jugoslovani, ali še

Tudi tako je na Korčuli

bolje — Slovenec. Tujcev je bilo torej kar precej, občutek pa sem imel, da se tako daleč odpravijo le tisti, ki na Jadran niso prišli le »šparat. K opazovanju navad njihovega »gnilega kapitalizma me je pritegnil tale dogodek.

Že med vožnjo s trajektom smo s slino v ustih opazovali manjšo prečudovito potniško ladjo, ki je vstric nas rezala valove proti Korčuli. Medtem ko so nas v to »ornem« pristanišču puščali na kopno drugega za drugim, se je plavajoča lepota že mirno zasidrala v civilnem pristanu. Bohotno se je pozibavala našim pogledom in mislim navkljub. Počutil sem se kot vojak, ki so ga po štirih desetletjih spustili v mesto...

Da pa bi bilo vse skupaj še manj »po naše«, sta okoli nje s čopičem in barvo v rokah oprezala dva, kot iz škaflice oblečena mornarja, da bi morebiti le našla kakšno pikico rjavine. Pa je verjetno ni bilo. Toda kaj, ko je tudi to v njenem »opisu del in nalog«, na njuno »socialno varnost« pa bi gotovo usodno vplival že konček zarjavenega železa...

Naša pot pa je samo naprej. Pa četudi je marsikje že precej zarjavela, samo »tapravih« mornarjev ni! Nekje sem celo slišal, da je Jugoslavija prva v Evropi. Prva namreč po tem, koliko dinarjev, če se še splača govoriti o njih, nam požre čisto navadna rja. (Se nadaljuje, če ne bom prej zarjavel)

Takšna pa je Vela luka, lepo mestce na drugi strani Korčule

Drugi o nas

● Beograjska revija Ekonomska politika je objavila obširen intervju s predsednikom PO SOZD Iskra Francem Šifkovičem. Ključna tema pogovora je bila nadaljnja poslovna strategija Iskre in vpliv gospodarskega sistema in ekonomske politike na uresničevanje Iskrinih ciljev. Predsednik Šifkovič je ob predstavitvi Iskrine razvojne usmeritve poudaril, da je v profesionalni elektroniki svetovno tržišče edino razvojno obzorje. Vsako zapiranje bi bilo za razvoj pogubno. Ko je govoril o izvozu, je poudaril, da bo Iskra temu tudi v naslednjih letih posvetila vso pozornost. Bistven pogoj za uresničitev ambicioznih načrtov — 290 milijonov dolarjev v letu 1987 — pa je, da družba v celoti z ustrežno politiko podpira tako izvozno usmeritev. Možnosti in pogoji za tehnološko povezovanje v svetovni obsevi, vendar se moramo vse bolj povezovati tudi v Jugoslaviji. Iskra si to sodelovanje želi in v tem smislu deluje. V zvezi s pogoji gospodarjenja in novo zakonodajo je predsednik Šifkovič dejal, da bi morali biti pogoji gospodarjenja konstantni. Okostje ekonomske politike bi moralo trajati najmanj pet let, z možnimi manjšimi popravki, brez večjega vpliva na pogoje gospodarjenja. Stabilni pogoji so za Iskro še posebej pomembni, saj je njena strategija zasnovana na konceptu industrijskega marketinga. To pomeni, da je prodaja vključena v vse aspekte in vse funkcije sistema — izvoz se začne že v razvojnih laboratorijih.

● Ljubljanski Dnevnik piše o izvoznih rezultatih v revirskih delovnih organizacijah in poudarja, da izvoz v tem območju močno šepa; še zlasti izvoz na konvertibilna področja. Izjema je Iskrina TOZD Tovarna polprevodnikov v Trbovljah, ki je konvertibilni izvoz povečala za 2,8 odstotka.

● Delo je v rubriki Znanje za razvoj objavilo prispevek o Iskrinem sistemu za zagotavljanje kakovosti elektronskih elementov, imenovanem IS 9000. Osnovni cilj, ki je vodil Iskrine strokovnjake, da so razvili ta sistem, je usposobiti Iskrine proizvajalce elektronskih elementov in vse spremljajoče dejavnike za izpolnjevanje zahtev, kot to terjajo določila že priznanih evropskih sistemov, s tem pa za trajno doseganje ustrežne kakovosti elementov. Značilnost sistema IS 9000 je, da bdi nad kakovostjo pošiljke vse do končnega kupca. Če se v dobavni verigi pojavi nov člen, to je preprodajalec, ali distributer, tedaj se mora tudi ta ravni po določenih pravilih sistema, sicer te funkcije ne more opravljati.

● Zagrebški Vjesnik in še nekatera druga glasila so objavila informacijo, da je zagrebški oblikovalec Vladimir Robotić letos na mednarodnem sejmu v Hannoveru prejel eno izmed najuglednejših priz-

nanj za oblikovanje — »Die Gute Industrieform«. Časopisi v zvezi s tem poudarjajo, da je to ugledno priznanje doslej iz Jugoslavije prejel le oblikovalec Davorin Savnik iz Ljubljane za oblikovanje Iskrinih telefonskih aparatov.

● Več časopisov je objavilo tudi protokolarno vest, da je prvi namestnik sovjetskega ministra za zunanjo trgovino s sodelavci med obiskom v Jugoslaviji obiskal tudi Iskro Telematiko, kjer se je s predstavniki kolektiva pogovarjal o konkretnih oblikah sodelovanja med Iskro in Sovjetsko zvezo.

● Zagrebški Privredni vjesnik, osiješki Glas Slavonije, ljubljanski Dnevnik in mariborski Večer pišejo o velikih izvoznih načrtih Iskre-Delte. Ta delovna organizacija namreč načrtuje letos izvoz izdelkov in storitev v vrednosti 15 milijonov dolarjev, torej skoraj enkrat večji izvoz od lanskega, ki je znašal okoli osem milijonov dolarjev. Po pisanju časopisov bo ta kolektiv tudi letos izvažal mikroračunalnike Triglav in zaokrožene inženirinske rešitve za strojno, programsko in aplikativno opremo. Največ teh rešitev bodo prodali na kitajsko tržišče — za okoli štiri milijone dolarjev.

● Dolenjski list je objavil krajši prispevek o povečevanju izvoza Iskrine tovarne elektrolitov v Mokronogu. Ta 220-članski kolektiv se je ob koncu lanskega leta okrepil za 20 novih delavcev. Zahtevne proizvodne in izvozne načrte nameravajo v mokronoški Iskri vsekakor izpolniti. Že lani so iztržili okoli 2,5 milijona dolarjev na tujih trgih, za letos pa pričakujejo vsaj 2,6 milijona dolarjev od prodanih elektrolitov. Delavke delajo pri nekaterih strojih noč in dan, zato so prve pošiljke za Sovjetsko zvezo, s katero so sklenili pogodbo za 2 milijona dolarjev, že lahko pravočasno odpremili.

● Tudi mladinsko glasilo Mladina je s privlačnim naslovom Zaupnica »despotu« objavilo prispevek o zanimivih poslovnih potezah direktorja novomeške Iskre Božidarja Zajca (avtonomija pri vodenju podjetja, uvedba obveznega vsakoletnega ocenjevanja glavnega in vseh drugih direktorjev itd.). Glasilo komentira, da sistem v Novem mestu kaže na zavest o nujnosti (strokovno) hierarhične pogojenosti sleherne proizvodnje. Božidar Zajc je s podrejenostjo samoupravljanja in družbeno-političnega delovanja, ki ne moreta biti sama sebi namen, temveč lahko le služita tej proizvodnji, odstranil zelo veliko blokado poslovne učinkovitosti podjetja. S tem pa je storil velik greh, saj je strokovno nesposobnim onemogočil, da bi se s plezanjem po samoupravi in družbeni lestvici hkrati prebijali tudi po proizvodni hierarhični lestvici, kar se pri nas sicer na veliko dogaja.

Iz tujega strokovnega tiska

Paleomedicina

Paleomedicina se ukvarja z medicinskimi in antropološkimi raziskavami pri rekonstrukciji bolezni, ki so vplivale na smrtnost predzgodovinskih kultur. Raziskave potekajo na skeletih, mumijah in v močvirju ohranjenih človeških trupel s pomočjo modernih tehnično-medicinskih postopkov. Poleg rentgenskih posnetkov, svetlobne mikroskopije in makroskopskih preiskav uporablja ta veda pri razpoznavanju telesnih pomanjkljivosti in bolezni naših prednikov tudi mikroradiografijo, endoskopijo in rastrsko elektronsko mikroskopijo.

Zanimive izsledke so pokazale preiskave 50 skeletov iz grobišč Skitov v Južni Ukrajini, ki so živeli leta 400 pr. Kr. in so bili v večini vojščaki na konjih. Bolehali so za revmo, artritisom in okorelostjo hrbtenice. Prezgodnji starostni znaki niso bili redki. Tako so, npr. 40 letni vojščaki, ki so takorekoč vse življenje preživeli na konjih, kazali podobo šestdesetletnikov.

Tudi izkopanine otroških skeletov na turško-črnomorski obali iz leta 2.600 do 2.400 pr. Kr. so dale zanimive podatke. Umrljivost otrok je bila zelo velika v prvih dveh letih

življenja. Ugotovili so anemijo, šibko vezno tkivo, vnetje možganske mrene, pomanjkanje vitamina C in vodenoglavost. Mnogo otrok je bilo razvojno prizadetih zaradi napačne prehrane, posebno pa so trpeli za zobno gnilobo in parodontozo.

Trgovina z umetninami

Zelo malo ljudi ve, da visi na svetu 61 portretov Mone Lize, za katere vsi trdijo, da jih je naslikal znameniti slikar Leonardo da Vinci. Tudi za Mono Lizo, ki visi v pariškem Louvru, sumijo, da je ponaredek. Po statistiki, ki so jo napravile ameriške carinske oblasti, je bilo samo v zadnjih dveh desetletjih uvoženo iz Evrope v Ameriko 8.428 ponaredkov Rembrandta in 140 tisoč napačnih Utrillov.

Salmonele v biftekah

Ameriški znanstveniki trdijo, da je krmiljenje živali za zakol z antibiotiki zelo nevarno. Vzreja goved, svinj pa tudi perutnine, ki je v velikih farmah podprta z dodajanjem snovi za hitro rast, je namreč poglavitni vzrok za okužbo človeka s salmonelami. Določene vrste sal-

monel so tako postale odporne in ogrožajo človeštvo. Uživanje takšnega mesa lahko povzroči težke črevesne bolezni, na kar opozarjajo znanstveniki v New England Journal of Medicine. Epidemiologi in mikrobiologi so zasledovali primere zastrupitev s salmonelami, ki so v preteklem letu vzbudile v ZDA veliko pozornost. Ugotovili so, da so infekcije, ki je razsajala leta 1985 v Los Angelesu, povzročili s salmonelami okuženi hamburgerji. Raziskovalci so sledili temu odpornemu rodu salmonel vse tja do živinorejcev, ki so vzredili to živino.

Ponarejeni dolarji

Po novem traja samo 0,8 sekunde, da lahko ugotovijo, če so dolarski bankovci pristni, ali ponarejeni. Avtomat scanny auto II, ki ga je izdelalo japonsko podjetje A-One Electronics, velja za popolnoma zanesljivega, ker ne ugotavlja dejanskega, ali navideznega odstopanja slike bankovca, temveč primerja vzorec magnetnih črt v papirju bankovca z ustreznim vzorcem ponaredka. Praktično je nemogoče ponarediti papir, da ima iste magnetne lastnosti kot original. Dolarski bankovec, čigar magnetni vzorec odstopa od origina-

la, avtomat zavrne. Cena zanj je 93 tisoč jenov, ki pa se bankam, menjalnicam, zlatarnam in veleblagovnicami hitro izplača.

Mavrica namesto prstnih odtisov

Dva ameriška oftalmologa sta ugotovila, da je oko primerno tudi za identifikacijo. Anatomija mavrice (šarenice) je namreč taka, da dvoje oces ni enakih. Če bi fotografirali najmanj en del mavrice in jo primerjali z barvno fotografijo drugega primera, bi opazili veliko razliko. Linije in barve se dajo brez nadaljnega kodificiranja in spravi v iris arhiv, s tem pa bi lahko osebe identificirali (iris je latinsko ime za mavrico).

Iris identifikacija omogoča mnogo širšo uporabo kot razpoznavne kartice. V podjetjih s strogo varnostno kontrolo bi lahko osebe identificirali mimogrede in brez zadrževanja z avtomatično napravo na podlagi računalnika. Zadostoval bi en sam pogled v napravo. Z analizo prstnih odtisov je to nemogoče, ali vsaj silno zamudno.

Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

Pravna pomoč

Skoraj leto dni je minilo odkar so se pri Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja prvič »odprla vrata« popoldanski službi pravne pomoči in svetovanja.

Za takšen nov način dodatnega povezovanja z zavarovanci in upokojenci smo se v skupnosti odločili glede na to, da je področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja v javnosti deležno vedno večje pozornosti. Še posebej je to opazno v zadnjem času, ko so zaradi dograjevanja sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja spremembe in dopolnitve predpisov s tega področja relativno pogoste. Strokovna služba skupnosti je dobesedno zasuta z različnimi vprašanji in zahtevami, ki se nanašajo, tako na konkretne zadeve v postopku reševanja pri skupnosti, kot tudi na razlago posameznih določil predpisov s področja pokojninsko-invalidskega zavarovanja. Seveda nudijo strokovni delavci vso strokovno pomoč in nasvete že v rednem delovnem času, vendar pa glede na obseg zanimanja le težko zadostijo vsem zahtevam zavarovancev za takšno pomoč.

Da bi lahko zagotovila čim bolj nemoten potek redne dejavnosti strokovne službe v dopoldanskem času, hkrati pa poskrbela tudi za ustrezno in kvalitetno informiranost zavarovancev in upokojencev, je skupnost sklenila organizirati brezplačno pravno pomoč in svetovanje s tega področja tudi v popoldanskem času, izven svoje redne dejavnosti. Ob tem je bilo dogovorjeno, da se le-ta nanaša na dajanje informacij v zvezi s pokojninsko-invalidskimi predpisi ter na pomoč zavarovancem in upokojencem pri sestavljanju vlog in zahtev za uveljavljanje in varstvo pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ne pa tudi na dajanje informacij o konkretnih zadevah, ki so že v postopku reševanja pri skupnosti in tudi ne o konkretnih zadevah v zvezi z nakazovanjem in izplačevanjem denarnih dajatev. Le-te bodo zavarovanci in upokojenci še vedno lahko dobili ob uradnih urah v dopoldanskem času, praviloma pri strokovnem delavcu, ki vodi postopek strokovne obdelave zahtevka.

Pravna pomoč deluje enkrat tedensko in sicer vsak torek od 16. do 19.

Bojan Rangus

Predčasna pokojnina

Pravico do predčasne pokojnine je v naši republiki v skladu s pooblastili, danimi v zakonu o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja znova vpeljal zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, se uporablja od 1. januarja 1984. Temeljne pogoje, za uveljavitev predčasne pokojnine določa zvezni zakon in sicer za moškega najmanj 55 let starosti in 35 let dopolnjene pokojninske dobe, za žensko pa najmanj 50 let starosti in 30 let dopolnjene pokojninske dobe. Zmanjševanje pokojnine zaradi predčasnega odhoda v pokoj je prepuščeno zakonski in samoupravni ureditvi v posamezni republiki. Zvezni zakon tudi določa, da zmanjšanje pokojnine zaradi predčasne upokojitve preneha po preteku let predčasnega odhoda v pokoj, to je, ko je zavarovanec star 60 let, zavarovanka pa 55 let.

Natančnejšo izpeljavo pravice do predčasne pokojnine pa vsebuje po pooblastilu republiškega zakona statut Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Odstotke zmanjševanja pokojnine zaradi predčasnega odhoda v pokoj določa tako, da bo dobil pri enaki starosti višjo pokojnino zavarovanec z daljšo pokojninsko dobo. Zmanjšanje pokojnine bo znašalo za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj 1,5 odstotka, za vsako manjkajoče leto pokojninske dobe pa 0,5 odstotka, kar pomeni, da bo znašalo najmanjše zmanjšanje pokojnine, odmerjene glede na dopolnjeno pokojninsko dobo 2 odstotka in največje 10 odstotkov.

Poglejmo si primer odmere predčasne pokojnine:

Zavarovanec uveljavlja predčasno pokojnino pri starosti

57 let in pokojninski dobi 36 let. Pokojninska osnova, ob upoštevanju najugodnejšega desetletnega poprečja osebnih dohodkov znaša na primer 150.000.— din. Glede na dopolnjeno pokojninsko dobo 36 let bi mu bila v skladu z odstotki, ki jih določa statut skupnosti odmerjena pokojnina v višini 77 odstotkov od pokojninske osnove, kar bi zneslo 115.500.— din. Zaradi predčasnega odhoda v pokoj pa se tako odmerjena pokojnina zmanjša glede na 3 leta manjkajoče starosti do 60 let za 4,5 odstotkov (3 krat 1,5 odstotka) in glede na 4 manjkajoča leta pokojninske dobe do 40 let še za 2 odstotka (4 krat 0,5 odstotka). Odstotek zmanjšanja zaradi predčasnega odhoda v pokoj znaša skupaj 6,5 odstotkov, kar znese 7.507 din. Zavarovanceva predčasna pokojnina bi torej znašala 107.993.— din.

Po preteku treh let, to je ob izpolnitvi starosti 60 let, bi se zavarovancu pričela izplačevati pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, to je 115.500.— din, seveda ustrezno povečana za vse odstotke uskladitev pokojnin, ki bi jih skupščina skupnosti sprejela v teh treh letih.

Bojan Rangus

Te dni so se sodelavci delovne skupnosti skupnih služb SOZD Iskra tovariško poslovili od štirih sodelavcev, izmed katerih so nekateri že odšli v zasluženi pokoj, nekateri pa nameravajo to storiti letos. Na sliki od leve proti desni: Stane Jenko, Sonja Vrhovec, Olga Homar in Štefan Dolhar.

Planinska sekcija kranjskih DO Iskra

PLANINSKI OBVEŠČEVALEC

Jugoslavija 87 in Rila-Olimp

Planinska sekcija DO Iskra Kranj ima v načrtu izvedbo dveh odprav in sicer:

od 20.—27. junija

Po Jugoslaviji
in

od 28. 8.—6. 9.

Rila-Olimp

Ker je organizacija takih izletov zelo zahtevna stvar, so zato potrebne zgodnje prijave in tudi predplačila.

Izlet Po Jugoslaviji

Vodila ga bosta Tomaž Planina in Peter Leban. Cena za člane sekcije bo 30.000.— din, za ostale 50.750.— din. Program bo obsegal:

- 20. 6.: vožnja z avtobusom na Fruško goro, s krajšim vzponom na Crveni čot (539 m, vrh »Planine Jug«), šotorenje.
- 21. 6.: vožnja na planino Tara in Zlatibor, vzpon na Maljen (1103 m), šotorenje.
- 22. 6.: vožnja do Lazarice, vzpon na Kablar (885 m, 3 ure hoje), med vožnjo ogled samostanov Arilje, Žića. Sestop na Bojanine vode, kjer bomo prenočili v planinski koči.
- 23. 6.: vzpon na vrhove Suve planine (Trem 1808 m), 6 ur hoje, sestop do iste koče, prenočitev.
- 24. 6.: vožnja do Zaječarja, vzpon na Oblik (898 m, 2,5 ure) in Stol (1150 m, 2 uri), sestop, ogled Gazimgrada, Bora, kjer bomo prenočili.
- 25. 6.: vožnja na Đerdap, ogled centrale, Lepenskega vira, Re-savske pečine, kjer bomo prenočili.
- 26. 6.: vožnja skozi Beograd do Osijeka, ogled Topole, Avale, Džakova, Kopačkova rita, kjer bomo prenočili.
- 27. 6.: Vožnja skozi Podravino, vzpon na Papuk, vožnja do Kranja.

Izlet Rila-Olimp

Vodila bosta Davorin Preisinger in Peter Leban. Cena za člane sekcije bo 40.000.— din, za ostale 68.500.— din. Program izleta bo naslednji:

- 28. 8.: vožnja iz Kranja do Dimitrovgrada, prenočitev.
 - 29. 8.: vožnja do Sofije, ogled mavzoleja, katedrale, vožnja do Rilskega samostana in na Borovec, prenočitev v šotorih.
 - 30. 8.: vožnja z žičnico do koče (2375 m), vzpon na Musalo (2925 m, 2 uri) sestop mimo jezer v tabor.
 - 31. 8.: vožnja v Grčijo, ogled Soluna, do kampa Stolos, prenočitev.
 - 1. 9.: priprava na vzpon, vožnja do izhodišča, vzpon do koče (2010 m)
 - 2. 9.: zgodnje vstajanje, vzpon na Mitikas (2917 m) — najvišji vrh Olimpa, sestop in vrnitev v kamp.
 - 3. 9.: prost dan (kopanje, nakupi)
 - 4. 9.: vožnja mimo Meteore, ogled, do Ohrida, prenočitev.
 - 5. 9.: ogledi Sv. Nauma, Stobija, v Skopje (ogled) in do Beograda, prenočitev.
 - 6. 9.: ogledi po Beogradu, vožnja do Kranja.
- Rok za prijave in vplačila za oba izleta je 15. april 1987, sprejema jih V. Pajk iz tajništva DO ERO, tel: 2822. V ceno so všteti prevoz, vodenje, vstopnine in takse. Možni so poznejši popravki v primeru povečanja stroškov in odpoved izletov v primeru premajhnega števila prijav. Udeleženci morajo imeti planinsko obutev in obleko, šotor z ležiščem, opremo za kuhanje, zaščito pred dežjem, denar za sprotne stroške. Pred odhodom bodo organizirani informativni sestanki.

Vabljeni!

Turni smuk na Komni

Pa smo pred prvim letošnjim turnim smukom, seveda v organizaciji Isk-rinega planinskega društva. Ker že nekaj let z društvom nismo bili na Komni, je kar prav, da obiščemo ta slovenski zimski turno-smučarski center, kar zagotovo tudi je.

Ker bi radi kar najbolje izkoristili oba dneva, soboto in nedeljo, 28. in 29. marca, smo se odločili, da se dobimo na Komni že v petek popoldne ali proti večeru. Iz Ljubljane vozijo avtobusi do hotela Zlatorog vsako polno uro do 17-ih, zadnji pa je ob 19-ih. Do Savice je nato kakšno uro hoda, z Janezom, oskrbnikom koče na Komni, pa sva se dogovorila, da bo tovor-na žilnica (za prtljago) delala do 19-ih. Če boste torej prišli pozneje, bo pač treba dati nahrbtnik in dilce na ramo in — navzgor. Druge dni vozi le do 18-ih.

Če vam petek nikakor ne ustreza, da bi se odpravili od doma, vas bomo pričakovali tudi jutraj v soboto, seveda pa boste morali na pot precej zgodaj.

V soboto nas bosta znana vodnika Petrač in Tonač peljala na Čelo, v nedeljo pa se bomo odpravili proti Voglu, še pred njim pa se bomo po Žagarjevem grabnu spustili v dolino.

Ob nedeljah vozijo avtobusi proti Ljubljani vsako uro ob pol, zadnji pa gre ob 19.30.

Seveda ne pozabite vzeti s seboj ledeniških (— sončnih —) očal, pre-nočišča na Komni so rezervirana, če pa sem še na kaj pozabil, me pokličite po tem telefonu: 223-977.

Lado

Planinska sekcija kranjskih DO Iskra

PLANINSKI OBVEŠČEVALEC

Viševnik

Planinska sekcija DO Iskra Kranj bo priredila v nedeljo 5. aprila 1987 tradicionalni turno-smučski izlet na 2050 m visoki Viševnik, vrh, ki se pne nad Rudnim poljem, oz. Pokljuko.

Posebni avtobus nas bo ob 7. peljal izpred hotela Creina do kasarne na Rudnem polju. Po uhojeni stezi bomo z zmernim naporom v dveh urah dosegli vrh Viševnika. Od vremena bo odvisno, koliko časa se bomo zadržali na vrhu, sicer pa bomo

po isti poti sestopili do vojašnice. Tisti, ki bodo s seboj neli smuči, bodo deležni še »uži-vaškega dodatka« ob smuki v dolino in na vojaškem smučišču.

Za vodstvo bosta poskrbela vodnika Meta Šparovec in Jože Jošt. Udeležencem priporočamo zimsko pohodno opremo (smučarske palice). Cena prevoza bo 1000.— din.

Samo prijave z vplačilom sprejema V. Pajk iz tajništva DO ERO, tel.: 2822 do srede 1. aprila.

Planinski SREČNO!

PROGRAM IZLETOV PLANINSKEGA DRUŠTVA ISKRA ZA LETO 1987.

MAREC:	1. KORENO 14. TOLSTI VRH 28.29. ČELO - KOMNA - TURNI SMUK
APRIL:	4. VREMŠČICA 11. TRAVNA GORA 18.19. ZA DEBELIM VRHOM - TURNI SMUK
MAJ:	9. UČKA 16.17. ZA CMIROM - TURNI SMUK 30.31. KOTOVO SEDLO - TURNI SMUK
JUNIJ:	6. DRAŽGOŠE - VODIŠKA PLANINA 13. TABORSKA JAMA - TURJAK
JULIJ:	2.-12. PIRINEJI ali 10.-12. ORTLER
AVGUST:	8. KOMNA - RAZOR PLANINA - RODICA - ČRNA PRST (SKUPAJ S SEKCIJO D.O. ISKRA - KRANJ) 22. MRZLA GORA 28.-30. POHORJE
SEPTEMBER:	12.-14. CIVETTA 19. PETZEK (SKUPAJ S SEKCIJO D.O. ISKRA - KRANJ) 26. OJSTRICA
OKTOBER:	17. KEPA (SKUPAJ S SEKCIJO D.O. ISKRA - KRANJ) 24. IZLET V NEZNANO

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.